

Az elsőfokú eljárás 6. – (ÉRDEMI TÁRGYALÁSI SZAK)

1. Az érdemi tárgyalási szak funkciója
2. Megengedett keresetváltoztatás
 - a) feltételei
 - b) eljárásrendje
3. Utólagos bizonyítás
4. Feltételhez nem kötött perfelvételi nyilatkozatok
 - a) nincs feltétele,
 - b) nem hoz engedélyező/elutasító végzést.

Érdemi tárgyalás 1. – (célja - keresetváltoztatás – ellenkérelem változtatás 1.)

1. Cél

2. Kérelmezési – engedélyezési eljárás a keresetváltoztatásnál. [Alaki – tartalmi vizsgálat]

Kétirányú vizsgálat:

Kérelem a változtatáshoz:

új tény tudomására jutása
tartalmazza a **feltételeket**

új tény a keresetváltoztatáshoz

15 napon belül kérelem az engedélyezésre
[új tény, önhiba hiánya, ekkor vált relevánssá,
(ellenkérelemnél az elismerés okszerűtlenné vált)
az anyagi pervezetés indokolja]

ÉS

ugyanabból a jogviszonyból ered + hatáskör, illetékesség fennáll (keresetnél).

Visszautasítja az engedélyezés iránti kérelmet (**alaki vizsgálat; a végzés nem fellebbezhető**)

- elkésett,
- nem tartalmazza a feltételeket,
- nem tartalmazza a keresetlevél valamennyi tartalmi elemét,
- keresetlevél visszautasítási ok forog fenn.

Elutasítja a változtatás iránti kérelmet (**tartalmi vizsgálat**):

- tartalmazza, de nem állnak fenn a kérelemben írt feltételek
(pl. az önhiba hiánya, hatáskör)

Érdemi tárgyalás 2. – (keresetváltoztatás – ellenkérelem változtatás 2.)

Probléma lehet:

1. Tárgyaláson szóban nem terjeszthető elő.

Kivéve: személyesen eljáró fél a járásbíróságon.

2. Tárgyaláson új tényt „említ” a fél.

Megoldás: anyagi pervezetés: nyilatkoztatni, hogy kíván-e keresetet változtatni és ha igen, a kérelmét írásban kell előterjeszteni

3. Pénzbírság: ha **ismételten** változtatás iránti kérelmet terjeszt elő és a bíróság azt visszautasítja (akár változott a tartalma, akár nem) [C36.]

4. Mi lesz az eredeti keresettel, ha nem engedi a változtatást a bíróság?

Megoldás: - dönteni kell az eredeti keresetről (úgy, mint amikor az alperes nem járul hozzá az elálláshoz és nem lehet megszüntetni a pert).
[C37.]

- ha a felperes nem óhajt perelni, álljon el a keresettől
(a döntés az alperes kezében lesz, hozzájárul-e vagy sem az eljárás megszüntetéséhez)

Érdemi tárgyalás 3. - (keresetváltoztatás – ellenkérelem változtatás 3.)

5. Megengedett keresetváltoztatás:

- járásbíróságtól nincs helye a keresetlevél áttételének a törvényszékhez, ha a felemelt perérték meghaladja a 30 MFt-ot [C5.]

Érdemi tárgyalás 4. – (keresetváltoztatás - ellenkérelem változtatás 4.)

1. Kérelmezési – engedélyezési eljárás

- a) A kérelemnek **kifejezettnek** kell lenni.
- b) Ha a fél csak új tényre hivatkozik és a tényállítást változtatja meg, de nem kéri kifejezetten a kereset-, ellenkérelem változtatás engedélyezését: **visszautasítás!**
(hiánypótlási felhívás nélkül)

Mert: tartalom szerint bírálja el!

[C35.]

Utólagos bizonyítás

Utólagos bizonyítás keretében **új tény előadása** a bizonyításhoz:

- kereset, ellenkérelem változatlan, de
a tény **utóbb** keletkezett, utóbb szerzett róla tudomást,
- keresetváltoztatás esetén
az **utólagos perfelvétel keretében** tehet bizonyítási
indítványt,
- a bizonyítás eredményének **cáfolatára** szolgál
(pl. a tanú nem is volt jelen, amiről beszél)
- az **anyagi pervezetés** indokolja.

Határidő: 15 nap, nincs helye igazolásnak – a bíróság **figyelmen kívül hagyja**

[nincs végzés, de tájékoztathatja a feleket]

Nincs kérelmezési – engedélyezési eljárás!

A Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szakvéleményére alapított per

1. **A kereset tárgya:** szerződés teljesítéséből eredő díjkövetelés
2. **A kereset alapja:** a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szakvéleménye
3. **Alkalmazandó szabályok:**
 - Pp.
 - 2013. évi XXXIV. tv. (az eltérésekre)
- a) **Perérték:** 3 MFt alatt is peresíthető
- b) **Perlési határidő:** szakvélemény kézbesítésétől 60 nap
- c) **Keresetlevél:** csatolandó a szakvélemény, kézbesítési napot igazoló okirat
Elmulasztása: visszautasítás!
- d) **Jogi képviselő:** kötelező.
- e) **Letét:** kérelemre ideiglenes intézkedésként
- f) **Ítélet:** rendelkezik a letett összegről
- g) **Szakkérdés:**
 - ga) meghallgatható: Szakértői Tanács vezetője, tagja
 - gb) kirendelhető: más szakértő, új szakértő
- h) **Ítélet előzetes végrehajthatósága:** kötelező
- i) **Soronkívüli eljárás**
- j) **Rövidített határidők:**
 - ja) 45 (90) nap helyett 15 (15) nap: ellenkérelem, viszontkereset-levél, beszámítást tartalmazó irat
 - jb) 8 nap és 2 hónap: tárgyalási időköz, kitűzési határidő
 - jc) további írásbeli előkészítés nem lehet

Pervezetés 1. – (alaki 1.)

1. Fogalom:

az eljárás során eszközölt bírói cselekmények összessége, ami biztosítja az eljárás törvényességét, folyamatosságát, célszerűségét, ütemét.

2. Eszközei:

- a) Tárgyaláson kívül:
 - előkészítő irat bekérése
 - hatóság megkeresése
 - irat beszerzése
 - szakvélemény megküldése
 - „rendfenntartás beadványokban”
- b) Tárgyaláson:
 - kérdezés
 - szómegevonás

Pervezetés 2. – (alaki 2.)

c) Rendfenntartás:

„rendzavarás”: az eljárási rend és az eljárás méltóságának megsértése.

1. tárgyaláson kívül

beadványban

2. tárgyaláson

felek és képviselők, közreműködők

- rendreutasítás
- pénzbírság
- kiutasítás
- kivezettetés

hallgatóság

- rendreutasítás
- kiutasítás
- kivezettetés

Pervezetés 3. – (alaki 3.)

- d) Bűncselekménynél:** őrizetbe vétel
- e) Kiutasítás hatálya:** egy tárgyalási nap részére
egy tárgyalási napra
az egész eljárási fokra
- f) Kiutasítás jogkövetkezménye:**
 - tárgyalás elhalasztása: a képviselet pótlására
 - kivéve: a kiutasított kéri a folytatást

Pervezetés 4. – (anyagi 1.)

1. **Fogalom:** a hiánytalan perfelvételi nyilatkozat megtételéhez nyújtott bírói cselekmény.
pl.: **kártérítést kér, de nem jelöl meg pontos kárösszeget.**
2. **Okok:**
 - a) A perfelvételi nyilatkozat (itt a keresetlevélbeliek is) „**következetlen**”:
 - hiányos
[pl. a jogállításhoz megjelölt tények nem teljeskörűek]
 - nem kellően részletezett
[pl. nem adta elő a szerződéskötést, csak a hibás teljesítésre hivatkozik]
 - ellentmondásos
 - b) A perbe vitt **anyagi joghoz** kapcsolódóan:
 - eltérő jogértelmezés
[pl. az előadott tényekből más jog következne]
 - hivatalból figyelembe veendő tény észlelése
[pl. atipikus szerződési kikötés]
 - nincs a kérelemhez kötve
[pl. túlépítés, érvénytelenség]

Pervezetés 5. – (anyagi 2/1.)

Okok (folyt.): (1)

c) Bizonyítási kapcsolódás

- nem tartalmaz bizonyítási indítványt
- vitás a bizonyítási kötelezettség megoszlása
- vitás a bizonyítási teher

pl.: [BDT2019. 4084. alapján]:

[43] A perbeli esetben a kereset körében vita volt a felek között abban, hogy a kiállított 3 teljesítésigazolásra figyelemmel **a felperest terheli-e a szerződés teljesítésének bizonyítása, vagy a teljesítésigazolások folytán az alperesnek kell bizonyítania ennek ellenkezőjét**: azt, hogy a felperest a hátralékos vállalkozói díj nem illeti meg. Az elsőfokú bíróságnak tájékoztatni kellett volna a feleket e körben a bizonyíték rendelkezésre bocsátása, illetve a bizonyítás indítványozása elmulasztásának, valamint sikertelenségének következményeiről, mert a felek egyértelműen azt állították, hogy az általuk lényegesnek ítélt tény tekintetében a bizonyítás a másik felet terheli.

[44] A szerződéssel összefüggésben a felperes állította, hogy a szerződést teljesítette, hogy az általa becsatolt számlák, az ahhoz kapcsolt teljesítésigazolások e szerződéssel összefüggésben kerültek kiállításra, erre vonatkozóan okirati bizonyítékot csatolt és tanúk kihallgatását kérte. A bíróság a bizonyítékok mérlegelésével azt állapította meg, hogy a szerződés teljesítését a három becsatolt teljesítésigazolás alátámasztja, és a számla is ehhez a szerződéshez kapcsolódott.

[45] A felperes által bizonyított tényekkel szemben az alperesnek kellett volna ellenbizonyítást felajánlani arra vonatkozóan, hogy a kiállított teljesítésigazolásokban írtakkal ellentétben a felperes részéről a teljesítés nem történt meg, a felperes a munkát nem, vagy csak részben végezte el.

Pervezetés 6. – (anyagi 2/2.)

Okok (folyt.): (2)

c) Bizonyítási kapcsolódás

- nem tartalmaz bizonyítási indítványt
- vitás a bizonyítási kötelezettség megoszlása
- vitás a bizonyítási teher

[Pécsi Ítéltábla Gf. 40.008/2019/9. sz.]:

Kártérítési kereset esetén a kár bekövetkezésének bizonyítása a felperes érdekében áll. A kár bekövetkezésének ténybeli alapja a perbeli esetben az volt, hogy a felperes (felszámoló) nem kapta meg a neki a záróvégzés szerint járó összeget, mert azt az alperesek nem fizették meg. Nemleges tény bizonyítása - ahogy erre a felperes hivatkozott is - a felperes számára nem volt lehetséges, így a Pp. 265. § (2) bekezdés *b)* pontja értelmében a bizonyítási szükséghelyzet állt fenn, mert a felperes valószínűsítette, hogy a tényállítás bizonyítása számára nem lehetséges, de az ellenérdekű féltől elvárható az állított tények fenn nem állásának bizonyítása, és az ellenérdekű fél nem valószínűsítette ennek ellenkezőjét.

Az I. rendű alperestől (felszámoló cég) elvárható volt a felszámolási iratok megőrzése, ez jogszabályi kötelezettsége is (Cstv. 52. § (1) bekezdés, 53. § (3) bekezdés), nem hivatkozhat eredményesen arra, hogy a felszámolói névjegyzékből törlését követően az iratokat leselejtezte. A bizonyítási szükséghelyzete fennállása folytán a Pp. 265. § (3) bekezdése szerint a szükséghelyzetben lévő fél által bizonyítandó tény - a perbeli esetben a kár bekövetkezését, amely abból eredt, hogy az I. rendű alperes a záróvégzésben meghatározott összeget nem fizette meg - a másodfokú bíróság valósnak fogadta el, mivel e tekintetben kételye nem merült fel.

Pervezetés 7. – (anyagi 3.)

3. Közrehatás fajai:

- kérdés
- felhívás nyilatkozattételre: [Ft?]
- tájékoztatás:
 - bizonyításról
[beismert tényre kételye merült fel]
 - jogértelmezésről
 - hivatalból figyelembe veendő tényről
 - ha nincs a kérelemhez kötve

4. Korlát:

a felek **jogállítási**!

[jogcímmel kötöttség!]

ehhez kellene a tények!

a tényekhez nem adhat jogcímet!

ha a fél nem jelöli meg a tényekhez a helyes jogot, el kell utasítani a keresetet!

5. Felekre nem kötelező.

Az eljárás megszüntetése 1. – (hivatalból 1.)

1. A) Keresetlevél visszautasítás: közlésig!
B) Eljárás megszüntetés: közléstől!
Lehetséges: a) perfelvételi szak
b) érdemi szak
c) másodfok
d) felülvizsgálati elj.
C) Viszontkeresetre mut. mut.
2. **Megszüntetési okok:** 240. §
 - a) IGEN: 176. § (1) bek. **a)-i)** pontok
176. § (2) bek. **a)-c)** pontok
NEM: 176. § (1) bek. j)-l) pontok
176. § (2) bek. d)-f) pontok
 - b) **joghatóság:** nem állapítható meg
[visszautasításnál objektív: kizárt vagy kizárólagos]
itt szubjektív: ha az alperes írásbeli ellenkérelmet nem terjeszt elő
(nem lehet bmh.)
ha az ellenkérelemben joghatósági kifogást tesz
 - c) **joghatóság:** nem állapítható meg, DE:
alperesi perbe bocsátkozás sem teremtheti meg
pl.: házassági per, szülői felelősséggel kapcsolatos
ügyek (Brüsszel IIa rendelet – 2201/2003/EK rend.)
alperesnek Mo-on nincs szokásos tart. helye

Az eljárás megszüntetése 2. – (hivatalból 2.)

d) **törvényes képviselőt** mellőzték, felhívás ellenére:

- DE:
1. visszautasítás, ha a keresetlevélből látja és felszólítja hiánypótlásra [a) pont szerint a 176. § (2) bek. a) pontja szerint]
 2. megszüntetés, ha a keresetlevél szabályszerű, de később lesz szükség a törvényes képviselőre
pl.: jogutódlás
gah.

e) **Rendes bírósági:** **hatáskör hiánya vagy (alávetéses!)kizárólagos illetékesség:**

kivéve: perértéki függőség, de védekezik
alávetést nem kifogásolva védekezik

Közig. bírósági: **hatáskör hiánya** 240. § (1) bek. i) pont
nincs kivétel!

Oka: később észleli

keresetváltoztatás perfelvételi szakban

[keresetváltoztatás érdemi szakban nem lehet, mert a hatáskör hiánya miatt a kérelmet el kell utasítani]

Megoldás: az eljárás megszüntetése + egyidejűleg áttétel

kivéve: ha a közig. per már folyamatban van
(„kétszer nem tárgyalhatja”)

Az eljárás megszüntetése 3. – (hivatalból 3.)

- f) **a fél halála** (megszűnése) és a jogutódlás kizárt
1. akkor is, ha még nem közölték a keresetlevelet,
 2. nincs helye ekkor félbeszakadásnak
- g) **perfelvételi tárgyalás elmulasztása:**
1. mindkettő,
 2. egyik mulaszt, a megjelent nem kéri a tárgyalást
- Nincs helye a szünetelésnek!
- h) **jogi képviselot nem biztosítja**, felhívás ellenére
1. jb-tól vagy kmb-tól áttétel vagy kijelölés
 2. jb-on jogi képviselővel járt el és az megsűnt
de nem alkalmazható a személyes eljárásra áttérés szabálya
 3. bírói felhívás után pártfogó ügyvéd kérése,
de az elbírálást követő határidő alatt nem gondoskodik jogi képviselőről
- 3. Határozatok:**
- a) Megszűntető végzés: külön fellebbezhető
- b) Megszűntetés iránti kérelmet elutasító végzés: nem fellebbezhető
csak az ítélet elleni fellebbezésben támadható
indokolni az ítéletben kell

Az eljárás megszüntetése 4. – (kérelemre 1.)

1. **Megszüntetési okok:**

a) **teljes keresettől elállt** a felperes

alperes hozzájárulása nélkül:

- érdemi ellenkérelme előtt

(akkor is, ha közben már kézbesítették a keresetlevelet)

- alperes teljesítése esetén

kereset közlése előtt

kereset közlése után

b) **közös kérelemre**

akár a perindítás joghatásainak beállta előtt is

c) **nincs jogutódja** a megszünt félnek

- ellenfél a költséget előlegezi és kéri ügygondnok kirendelését

- az ügygondnok ellen folytatják az eljárást

(nem a megszünt fél képviselője!)

- bármelyik fél kérheti a megszüntetést

- ellenfél

- pertárs

- ügygondnok

- nincs félbeszakadás!

d) **perköltségbiztosítékot nem adott + alperes egyidejűleg kérte** a megszüntetést

- alperes kérelme alapján

- a kérelem előterjesztendő az ellenkérelemmel egyidejűleg

később: ha a feltételekről önhibáján kívül később szerzett tudomást

Az eljárás megszüntetése 5. – (kérelemre 2.)

2. Határozatok:

a) külön fellebbezhető:

- megszüntető végzés
- a kérelmet elutasító végzés:
 - elállás
 - közös kérelem
 - perköltségbiztosíték letételét elutasító az alperes részéről

b) nem fellebbezhető:

- megszünt fél esetén az elutasító végzés, ha nem kér ügygondnokot
[az eljárás félbeszakad, de!]

Az eljárás megszüntetése 6. – (részben)

1. Részbeni megszüntetés

- a) keresetre
- b) viszontkeresetre
- c) peres félre
- d) részbeni elállásra

2. Lehetséges: hivatalból

kérelemre

3. Joghatások fenntartása megszüntetés esetén:

- a) keresetlevél beadásához fűződő
- b) perindításhoz fűződő

- HA:
- 1. visszautasítási okok miatt, [a] pont]
 - 2. törv. képv. mellőzése miatt [d] pont]
 - 3. perköltségbiztosíték miatt [d] pont]

30 napon belül újból érvényesíti.

Az elsőfokú eljárás 7.
(KÖZÖS RENDELKEZÉSEK A
PERFELVÉTELI ÉS AZ ÉRDEMI TÁRGYALÁSI SZAKRA)

1. A tárgyalás
 - a) idézés
 - b) elhalasztás
 - c) mulasztás
2. A fél személyes meghallgatása
3. Nyilvánosság, felvétel a tárgyaláson
4. Alaki pervezetés – rendfenntartás
5. Az eljárás befejezése
 - a) érdemben (ítélet, egyezség)
 - b) érdemi döntés nélkül: megszüntetés
megszűnés
6. Különös szabályok a személyesen eljáró félre a jb. előtti perben
7. Fmh-ból alakult per

Közös rendelkezések – (kitűzés – jelenlét – nyilvánosság)

1. A tárgyalás **kitűzése**: 4 hónap
egymást követő napokra is
2. **Jelenlét** a tárgyaláson: jogi képviselő
3. A tárgyalás **menete**: megnyitás
számbavétel
képviselő ellenőrzése
elhalasztás tárgyalás tartása nélkül
felek közös kérelme (3 nap)
hivatalból
- DE: rögtön kitűzni, nincs „hivatalból beállítja”
4. Alaki **pervezetés** – rendfenntartás
5. **Nyilvánosság kizárásának** esetei:
Kivétel:
Akiknek a tárgyaláson való jelenléte ügykörükből folyó hivatalos kötelességük ellátása vagy az ügy természete folytán vagy a bíróság működésével kapcsolatosan indokolt. [PK 127. sz.]
6. **Videokonferencia**:
 - a) minden bíróságon: Ausztria, Ciprus, Észtország, Finnország, Luxemburg, Málta, Hollandia, Portugália, Svédország, Egyesült Királyság
 - b) egyes bíróságokon: Csehország, Franciaország, Németország, Írország, Olaszország, Lengyelország, Spanyolország
 - c) Magyarország: ?

Járásbíróság előtti eljárás 1. – (nyomtatvány 1.)

1. Személyesen eljáró **felperes** köteles nyomtatványon beadni a **keresetlevelet**.
 - a) **nem** nyomtatványon: visszautasítás (+ táj.)
 - b) nyomtatványon, de **hiányosan**:
 - ba) **hiánypótlásra felhívás**
 - bb) pótlás, csak nyomtatványon
 - bc) nem nyomtatványon pótol: visszautasítás [C 27., 40.]
 - c) nyomtatványon, de **hiányosan**:
 - ca) a helyben lakó felet a bíró **„maga elé idézi”** (meghallgatásra)
 - cb) jkv. készül (feltüntetve benne a hiányokat és a felperes válaszát)
 - cc) felhívja a felperest, hogy rövid határidővel formanyomtatványon adja be a pótlást [C49.]

2. Személyesen eljáró **alperes** köteles nyomtatványon beadni az:
 - a) **ellenkérelmet,**
 - b) **vizontkereset-levelet,**
 - c) **beszámítást tartalmazó iratot.**

DE: **Nyomtatvány kitöltése** keresetlevélre, ellenkérelemre:

Megfelelő a kitöltés, ha „**észszerűen és célszerűen**” csak a tényleges felperes(ek) és alperes(ek) nevét és adatait töltik ki. A többi rész pedig **elhagyható (törölhető)**. [K39.]

Ugyanígy, ha a tanú, szakértő részt hagyja el:

- úgy kell tekinteni, hogy nincs bizonyítási indítványa
- nem rendelhető el a hiánypótlás [C28.]

Új nyomtatvány készült (~ 9 oldal)

Járásbíróság előtti eljárás 2. – (nyomtatvány 2.)

3. Joggyakorlat:

- a) Ha nem nyomtatványon adja be a keresetlevelet, de azon lerója az **illetéket**:
- az illeték megfizetettnek minősül [C29.],
 - egyebekben visszaadandó hiánypótlásra (adja be nyomtatványon),
 - ha nem nyomtatványon adja be: visszautasítás
- b) **Fmh-ból alakult** perben a **keresetet tartalmazó iratot** a keresetlevélnek megfelelően kell előterjeszteni.
DE: ha valamely adat hiányzik, csak akkor lehet megszüntetni az eljárást, ha az adat a közjegyzői iratanyagban sem található [C32.]
- c) **Panasznapon:**
A következő szöveggel rögzítik:
„[a] keresetet ügyfélfogadási időben, nyomtatványon rögzítette és a keresetlevelet aláíró felperes személyét azonosította (X. Y.) bírósági fogalmazó/titkár/bírósági ügyintéző (dátum, aláírás).” [K38.]
A BÜSZ szerint ugyanis a szóbeli kérelmeket jegyzőkönyvben kell rögzíteni.
Ha azonban az OBH, a Kúria, az Ítéltábla vagy a törvényszék elnöke elrendeli, nyomtatványt kell kitölteni.
A nyomtatványt a személyesen eljáró félnek is alá kell írni. [K39.]
- d) Ha **nem az arra jogosult járásbíróságon** (lakóhelye, munkahelye, illetékes j.b.) jelent meg, nincs helye a nyomtatvány kitöltésének és „a kereset megküldésének”:
 - csak jkv. felvétel + tájékoztatás [C48.]

Járásbíróság előtti eljárás 3. – (perfelvételi nyilatkozat szóbeli előadása)

1. Felperes a **keresetet**:
lakóhely (székhely),
munkahely,
illetékes jb.
[törv.sz. NEM]
2. **Egyéb perfelvételi nyilatkozatot:** perbíróságon!
Felperes – alperes:
ellenkérelem
válaszirat
vizontválasz
előkészítő irat
vizontkereset-levél
beszámítást tartalmazó irat
ellenbeszámítást tartalmazó irat

Járásbíróság előtti eljárás 4. – (beadványok)

1. **Jegyzőkönyvbe** mondás
2. **Egyszerűsítés:** jogalap
jogi érvelés
jogszabály hely
DE: beazonosítható módon feltüntetni a jogot!
3. **Hiányos beadványok:**
Felhívás hiánypótlásra:
 - a) **felperest:** keresetlevél hiányai
alperest: viszontkereset-levél
beszámítást tartalmazó irat
HA: vissza kellene utasítani a 176. § (1) bekezdés j)-k) pontok miatt hiánypótlás nélkül
(tartalmi, alaki hiányok; illeték)
Tájékoztatás:
 - b) **alperest:** keresetlevéllel egyidejűleg, hogy formanyomtatványon lehet beadni: ellenkérelem
viszontkereset-levél
beszámítást tartalmazó ir.**Jogkövetkezmény:**
 - a) esetben: visszautasítás, ha nem pótol (fellebbezhető)
 - b) esetben: visszautasítás, mert a kioktatás miatt nem kell hiánypótlatni
4. **Anyagi pervezetés:**
 - a) általános szabályok
 - b) + „keretek kialakításához” **személyes meghallgatásra** idézheti a felet
+ **bizonyításról tájékoztathatja**

Járásbíróság előtti eljárás 5. – (tárgyalás)

1. **Képviselet:** jogi képviselő
egyéb képviselő
2. **Perfelvételi tárgyalás:**
 - a) Jogi képviselő: nem jelent meg: mulasztás
meghatalmazást nem csatolt: felhívás
 - b) Nem jogi képviselő: képv. jogát nem igazolja vagy
igazolása nem szabályszerű
Bírói felhívás: szabályos képviseletre vagy
személyes fellépésre
Fél: Eljárást jóváhagyhatja: tárgyalás megtartható,
a fél kérelmére megtartandó
Ha nincs jóváhagyás: elj. cselekmények hatálytalanok,
+ mulasztás következményei
3. **Érdemi tárgyaláson szóban kérelmeket a változtatásra:**
 - kereset, viszontkereset, beszámítás változtatás
 - fentiekkel szembeni ellenkérelem-változtatás
4. **Utólagos bizonyítás:**
 - az előterjesztési 15 napos határidő: nem hosszabbítható
 - DE: igazolható az elmulasztása

Járásbíróság előtti eljárás 6. – (jogi képviselet)

1. Ha a Pp. szerinti **jogi képviselő** jár el, rá a **szigorúbb szabályok** vonatkoznak.
2. Ha jogi képviselőt választ, **egyszer áttérhet** a személyes eljárásra.
DE: ha visszatér a jogi képviselethez és „elcsapja” azt, a második személyes eljárásnál már a szigorúbb szabályok alkalmazandók rá!
Nem változathatja a képviseleti formát!
Jogi képviselő: az ügyvédjelölt
jogi előadó is.
3. Mulasztás:
 - a) Ha a tárgyaláson nem jelenik meg a jogi képviselő, akkor is **elmulasztott** a tárgyalás, ha a fél vagy más (nem jogi) képviselője megjelent.
 - b) **Elháríthatja** a mulasztás következményét, ha bejelenti szóban, hogy **át kíván térni** a jogi képviselő nélküli eljárásra. [C46.]
(Utána még fogadhat ügyvédet.)
4. Nem jogi képviselő az **„enyhébb szabályok” szerint** járhat el.
pl.: válaszirat, viszontválasz, előkészítő irat: ha nem okoz különös nehézséget (félnek; nem jogi képviselőnek)

Ha az **fmh.** elleni ellentmondást jogi képviselő terjesztette elő, perré alakulás után részére kell az iratokat kézbesíteni.

A bíróság előtti eljáráshoz azonban újabb meghatalmazást kell csatolnia. [C10.]

Járásbíróság előtti eljárás 7. – (áttérés jogi képviselőről)

1. A nyilatkozatnak **kifejezettnek** kell lenni.

2. **Joggyakorlat:**

- a) közigazgatási szerv kamarai jogtanácsosát „felváltja” meghatalmazott ügyintézőjével.
Hallgatólagosan nem lehet áttérni, be kell jelenteni a bíróságnak, akár a fellépéssel egyidejűleg a tárgyaláson szóban [C8.]
- b) járásbíróság előtt, ha megszűnik a jogi képviselő meghatalmazása, és egyidejűleg nem jelenti be a fél a személyes eljárásra való áttérést:
 - **fel kell hívni** a jogi képviselet pótlására, vagy
 - nyilatkozzon, hogy át kíván-e térni a személyes eljárásra.
 - Ha határidőn belül nem pótol vagy nem nyilatkozik:
 - a bíróság az eljárást **megszünteti**.

[C39.]

3. **Rendfenntartás:**

Jogi képviselő kiutasításakor felhívni a felet:

- a) jogi képviselet pótlására, vagy
- b) át akar-e térni a személyes eljárásra?

Fmh-t követő per 1. – (hatáskör)

1. **Hatáskör:** 3 MFt

a) **Visszautasítás:**

kivétel: perindítás előtti egyezségi kísérlet
kjő. a kérelmet visszautasította
kjő. az eljárást megszüntette

b) **Eljárás megszüntetés:**

kivétel: ha védekezett ellenkérelemmel

b) **Kjő. helyett lehet:** EU kísértékű követelés választottbíróság

2. **Joghatások fenntartása:** fmh. kérelem = keresetlevél beadása fmh. kézbesítése = keresetlevél kézbe.

30 nap a kjő. jogerős visszautasító vagy elj. megszüntető végzésétől

Fmh-t követő per 2. – (a per megindulása)

1. Kötelezett: **ellentmondás**
2. **Felperes:**
 1. kereset a keresetlevél szerinti tartalommal
 2. illeték kiegészítése
 3. kjő. felhívást csatolni

Eljárás megszüntetése: 1-3 elmulasztása

Határidő: kjő. felhívástól 15 nap

Hatáskör: kjő. által megjelölt bíróságon

Nem áttétel, hanem „megküldés”: nem a megjelölt bíróságra adta be,

Eljárás megszüntetés és áttétel: kjő. téves bíróságot jelölt meg

Forma: személyesen eljáró: nyomtatványon
panasznapon

jogi képviselő: elektronikusan
3. **Bíróság:** **eljárás megszüntetés + ellentmondás visszautasítása: !!!**

HA: a kjő. mulasztott, mert: az ellentmondás elkésett
nem a jogosult adta be
jogi képviselő nem elektronikusan adta be
4. **Kézbesítés:** Ha az **fmh.** elleni ellentmondást jogi képviselő terjesztette elő, perré alakulás után részére kell az iratokat kézbesíteni. A bíróság előtti eljáráshoz azonban újabb meghatalmazást kell csatolnia. [CKOT 10.]

Perszimuláció 1. – (Perfelvételi tárgyalás 1.)

Megbeszélendő:

1. keresethalmazat kezelése,
2. keresetváltoztatás és ellenkérelem változtatás,
3. releváns, nem releváns tények megváltoztatása,
4. új bizonyítási indítványok,
5. késedelmes nyilatkozattétel miatti bírságolás,

Perszimuláció 2. – (Perfelvételi tárgyalás 2.)

Megbeszélendő:

1. vizontkereset és beszámítás
2. anyagi pervezetés,
3. bizonyítás lehetősége a perfelvétel során,
4. szakértő bevonása az eljárásba,
5. perfelvétel lezárása.

Perszimuláció 3. – (Érdemi tárgyalás)

Megbeszélendő:

1. tanúbizonyítás,
2. szakértői bizonyítás,
3. kereset- és ellenkérelem változtatás lehetőségei a tanú vallomása alapján,
4. az utólagos bizonyítás,
5. a szakértői vélemény aggályossága.

Összevetés: keresethalmazat – keresetváltoztatás - viszontkereset

Keresethalmazat:

a) Valódi:

Tárgyi: ua. jv. összefüggő jv. Nincs: más kiz.ill.

[Szem.: pertárs.]

b) Látszólagos:

Tárgyi: ua. jv. ----- Nincs: más hat.kör + kiz.ill.

Szem.: -----

Keresetváltoztatás:

Perf.: ua. jv. összefüggő jv. Nincs: visszautasítási ok

Érd.: ua. jv. ----- Van: hat.kör + ill.

Viszontkereset:

Perf.: ua. jv. más jv., ha függ Van: hat.kör + ill.
(kivéve vagyoni)

Érd.: -----

A bizonyítás általános szabályai 1. – (bizonyítási fogalmak 1.)

1. Logikai: Magyary
2. Processzualis: Farkas
Szabó
3. Bizonyítási tevékenység elemei:
 - a) bíróság elé állítás
 - b) megvizsgálás
4. Bírói bizonyosság
prima facie bizonyítás
5. A bizonyítási eljárás alanya:
 - a) felek
 - b) bíróság (kivételesen)
6. A bizonyítási eljárás tárgya:
 - a) tények
 - b) tapasztalati tételek
7. Perfelvétel során:
 - a) ténybeli előadás
 - b) ténybeli nyilatkozat

A bizonyítás általános szabályai 2. – (bizonyítási fogalmak 2.)

7. A bizonyítás fajai:

a)	főbizonyítás	-	ellenbizonyítás
b)	teljes bizonyítás	-	nem teljes biz.
c)	közvetlen biz.	-	közvetett biz.
d)	valószínűségi biz.		

8. Valószínűsítés

9. Vélelem:	törvényi	-	természetes
	tényállás	-	joghatás

Ellenbizonyítás lehetséges:

EBH2015. P.8.

A Ptk. 4:108. §-ának a) pontja] kivételes lehetőségként biztosítja a **reprodukciós** eljáráson alapuló **apasági vélelem megdöntését**, melyre csak akkor nyílik lehetőség, ha a házastárs vagy az élettárs a reprodukciós **eljáráshoz nem járult hozzá**. A hozzájárulást tartalmazó „beleegyező nyilatkozatban” - az 1997. évi CLIV. törvény rendelkezéseinek megfelelően - fel kell tüntetni az adott esetben alkalmazásra kerülő konkrét beavatkozást. A hozzájárulás tehát nem általános (biankó) jellegű. [1997. évi CLIV. tv. 166. §, 167. §, 168. §].

10. Fikció

A bizonyítás általános szabályai 3. – (bizonyítási fogalmak 3.)

11. Bizonyítási kötelezettség (érdek)

Bizonyítási teher:

EBH2015. P.11.

I. Az egészségügyi szolgáltató felel a szülőknek azokért a káraiért, amelyek azért következtek be, mert a magzat genetikai rendellenességét nem ismerték fel és ezáltal megfosztották az anyát az önrendelkezési joga, a szülőket a családtervezési joguk gyakorlásától.

II. A vagyoni károk körében a szülők a károsodottan született gyermek teljes felnevelési költségét igényelhetik. Az egészséges létből és a fogyatékoságból eredő költségek elkülönítésének nincs jogi alapja.

12. Ténymegállapítás bizonyítás nélkül

- a) **Móra M.:** „egyszerűbben bizonyítható”
- b) **Szabó:** nincs bizonyítás
 - 1. beismerés
 - 2. egyező előadás
 - 3. felhívás ellenére kétségbe nem vont előadás
 - 4. köztudomás
 - 5. hivatalos tudomás

A bizonyítás általános szabályai 4. – (általános elvi követelmények 1.)

1. Szabad bizonyítás elve, alapelvi követelményei:

- a) **alkalmas** [alkalmatlan: hamis tanú, hamisított okirat, manipulált felvétel]
- b) **célszerű** [célszerűtlen: sokadik tanú ugyanarra a tényre]
- c) **ésszerű** [ésszerűtlen: tanúzásra „képtelen” személy (siket-vak) kihallgatása]
- d) **okszerű** [okszerűtlen: aránytalan költség, a per elhúzódása]

DE! Kötöttség:

- a) „elítelt nem követte el”
- Új! b) közig. bíróság döntése (akár megállapító, akár elutasító) a közig. szerv eljárásának jogszerűségéről

2. Bizonyítási érdek (bizonyítási kötelezettség)

3. Bizonyítási teher

- a) ha a tény bizonyíthatatlanul marad
- b) az írásbeli tartozáselismerés megfordítja a bizonyítási terhet

DE! pl.: szerződésben kikötik, hogy elfogadja az adós a banki hitel nyilvántartási adatait, amit a banki könyvek tartalmaznak

(kjő. által záradékoltatható a végrehajtáshoz)

(EBH2018. G.1.) – érvénytelen kikötés!

MERT: csak már ismert összegre lehet azösszesség pontosan megállapítható

A bizonyítás általános szabályai 5. – (általános elvi követelmények 2.)

3. **Koncentráció** a bizonyítással összefüggő cselekményeknél, indítványoknál:
 - a) keresetlevélben: **felhívás állítási szükséghelyzetben** [170. § (5) bek.]
felhívás bizonyítási szükséghelyzetben (265. §)
 - b) ellenkérelemben: **u.a. felhívások + a felperesi felhívásra tett nyilatkozat**
[199. § (1) és (3) bek.]
 - c) segíti az **előzetes bizonyítás** perindítás előtti felvétele:
Az eljárási illeték az egyébként fizetendő illeték 50%-a, ha a polgári pert - akár közjegyző, akár bíróság előtt lefolytatott - előzetes bizonyítási eljárás előzte meg. [Itv. 42. § (7) bek.]
4. **Jogsértő bizonyítási eszközök** felhasználhatósága (269. §)
5. **Más eljárásban felvett bizonyítás eredményének** felhasználása (270. §)
 - tanú, okirat, a fél előadása is!
 - ha a felvétel módja nem ütközik a Pp. rendelkezéseibe
6. **Közreműködők:** „köteles közreműködni”:
értesítheti elöljáróját,
vezetőjét, munkáltatóját.

A bizonyítás általános szabályai 6. – (bizonyítási szükséghelyzet 1.)

1. A fél bizonyítási szükséghelyzetben van, **ha valószínűsíti**, hogy
 - a) **a bizonyítási indítványához nélkülözhetetlen adatokkal kizárólag az ellenérdekű fél rendelkezik, és igazolja**, hogy az ezek megszerzéséhez szükséges intézkedéseket megtette,
 - aa) „**adatok**”: hiteltörlesztésnél az elszámolási adatok a banknál
 - ab) „**ellenérdekű fél**”: ellenérdekelt személy (ellenérdekű, de nem fél)
 - ac) **mindkét fél ellenérdekű**: biztosító a károkozó és károsult közti perben
 - b) a tényállítás **bizonyítása számára nem lehetséges, de** az ellenérdekű féltől elvárható az állított tények fenn nem állásának a bizonyítása,
 - ba) objektíve lehetetlen: pervesztés
 - bb) a fél számára lehetetlen: orvosi dokumentáció az elvégzett műtétről
 - VAGY**
 - c) a bizonyítás sikerességét az **ellenérdekű fél neki felróhatóan hiúsította meg, (köv. dia!)**
 - ÉS**
 - d) **az ellenérdekű fél nem valószínűsíti az a)-c) pontban foglaltak ellenkezőjét.**
2. Bizonyítási szükséghelyzet fennállása esetén a szükséghelyzetben lévő fél által bizonyítandó tényt a bíróság **valósnak fogadhatja el**, ha annak tekintetében kételye nem merül fel.

A bizonyítás általános szabályai 7. – (bizonyítási szükséghelyzet 2.)

ca) **Felróható** meghiúsítás:

- az okiratot a cég dolgozója **megsemmisítette**,

pl.: Cstv. 33/A. § (felelősség átvitel):

A Cstv. 33/A. §-ára alapított kereset esetén a felperes bizonyítási érdekébe tartozik a vezető tisztségviselő hitelezői érdekeket sértő magatartása (mulasztása) és a hitelezői igények meghiúsulása közti ok-okozati összefüggés bizonyítása. A bizonyítási érdek akkor sem fordul át az alperesre, ha az adós iratait a vezető tisztségviselő a felszámolónak nem adta át.

A felperes ilyenkor bizonyítási szükséghelyzetben van, melynek következtében azt a tényt, hogy az alperes hitelezői érdekeket sértő magatartása és a hitelezői igények kielégítésének meghiúsulása közt fennáll az ok-okozati összefüggés, valósnak kell elfogadni. [BDT2020. 4121.]

- az okiratot **rosszul tárolták**

cb) **Nem felróható** meghiúsítás:

- az okiratot **szabályosan leselejtezték**
- az okirat a **levéltárban megsemmisült**, olvashatatlaná vált
- a **tanú meghalt** és ezért nem hallgatható meg,
- a **tanú részegen** tett vallomást és vallomása ezért nem értékelhető (kivéve, ha az ellenfél itatta le!)
- helyszíni szemle nem fogatosítható az **orkán** miatt

A bizonyítás általános szabályai 8. – (jogsértő bizonyítékok 1.)

A szabályozás szükségszerűsége: az infokommunikációs technika fejlődése,
gyakorlati elburjánzása (köztéri, fedélzeti kamerák, -titkos felvételek)

Alkotmányossági kérdés: magánszféra védelme – emberi méltósághoz való jog - jogállamiság

Elméleti vita:

1. Farkas József:

Az 52-es Pp. csak a vallomás megtagadási jog figyelmeztetésének elmulasztása ellenére kihallgatott tanúvallomás felhasználását, valamint a titoktartás ellenére kihallgatott tanúvallomásának felhasználását tiltotta.

Tehát: minden egyéb bizonyíték felhasználható (még a bűncselekménnyel szerzett is)

2. Székely László:

Elsődleges a legalitás, tehát semmilyen jogellenes bizonyíték nem használható fel.

3. Kengyel Miklós:

Követendő a „viszonylagossági elv”: egymáshoz mérni a jogsértés, illetve a felhasználás elmaradásának sérelmét (mérlegelés).

De: a bűncselekménnyel szerzett bizonyíték soha nem használható fel.

4. Papp Zsuzsa:

Követi a viszonylagossági elvet (Quebec)

A bizonyítás általános szabályai 9. – (jogsértő bizonyítékok 2.)

Tételesen tiltja (abszolút kizárási tilalom – eljárásjogi jogsértés): :

1. Tanú vallomása nem vehető figyelembe, ha:

- vallomás **megtagadási jogára** nem figyelmeztették vagy megtagadás ellenére hallgatták ki, [290. § (6) bek.]
- **védőként** járt el, olyan kérdésről, amiről védőként szerzett tudomást,
- a **titoktartás** alól felmentést nem kapott, olyan kérdésről, amely minősített adatnak minősül, [289. § (1) bek. *a*) és *b*) pont,(5) bek.]

2. Szakértő véleménye nem vehető figyelembe:

- a **kizárt** vagy a kirendelés alól **felmentett** szakértő szakvéleménye,
- az **aggályos** magánszakértői vélemény vagy kirendelt szakértőtől származó szakvélemény,
- a **törvény rendelkezése ellenére** vagy a bizonyítási fejezetben foglalt rendelkezések megsértésével benyújtott magánszakértői vélemény vagy más eljárásban kirendelt szakértőtől származó szakvélemény. [316. § (3) bek.]

3. Okirat tartalma, ha:

- az okirat vagy okiratrész **minősített adatot** tartalmaz, de annak fél általi megismeréséhez a minősítő nem járult hozzá. [322. § (5) bek.]

4. Jogsértően szerzett bizonyítási eszköz, ha:

- *a*) az **élethez és testi épséghez** fűződő jog megsértésével vagy erre irányuló fenyegetéssel **szerezték meg**, illetve állították elő, [269. § (1) bek.]

A bizonyítás általános szabályai 10. – (jogsértő bizonyítékok 3.)

Feltételesen tiltja (relatív kizárási tilalom – anyagi jogi jogsértés):

Jogsértően szerzett bizonyítási eszköz:

- *b)* amely egyéb jogsértő módon **keletkezett**,
- *c)* amelyet jogsértő módon **szereztek meg**,
[csak anyagi jogi jogsértés lehet (pl. titokban belép a számítógépes levelezésébe)]
- *d)* amelynek a bíróság elé terjesztése **személyiségi jogot** sértene.
[269. § (1) bek.]

DE: KIVÉTELESEN felhasználható, ha

- a)* a jogsérelem sajátossága és mértéke,
- b)* a jogsérelemmel érintett jogi érdek jellege,
- c)* a jogsértő bizonyíték tényállás felderítésére gyakorolt hatása,
- d)* a rendelkezésre álló egyéb bizonyítékok súlya, és
- e)* az eset összes körülményei indokolják. [269. § (4) bek.]

DE: 3312/2017. (XI. 30.) AB hat.:

- kanadai – magyar állampolgár: 2 örökbefogadott gyerek – számítógép feltörése
- az alapjog korlátozása „szükséges és arányos” volt

KISEGÍTŐ SZABÁLY:

Ha a bíróság nem engedélyezi a felhasználást a **bizonyítási szükséghelyzet** szabálya alkalmazható. [KTT 17.]

A bizonyítás általános szabályai 11. – (a bizonyítás elrendelése)

A bizonyítás indítványozása és elrendelése A SZABÁLY SZIGORÚBB!

Régi Pp.: tanúnál: megjelölni a tényt és a tanú idézhetőségi adatait
 szakértő: még ezt se kívánta

A bizonyítási indítványban a fél köteles megjelölni:

- a) a bizonyítani kívánt **tényt**,
- b) a bizonyítási **módot**,
- c) a bizonyítási **eszközt** (a bizonyíték forrása), és

ÚJ! d) röviden **megindokolni** azok bizonyításra való alkalmasságát.

SZANKCIÓ!

A bíróság **mellőzi a bizonyítás elrendelését**, ha

a) a bizonyítási indítványt a fél nem e törvényben foglaltaknak megfelelően terjeszti elő, kivéve, ha törvény eltérően rendelkezik.

(Járásbíróság előtt személyesen eljáró fél.)

b) [vagy] a bizonyítás szükségtelen.

A bizonyítás általános szabályai 12. – (előzetes bizonyítás)

Előzetes bizonyítás indítványozása a perben:

336. § (1) b) pont:

- a) a bizonyítani kívánt **tényeket**,
- b) az azokra vonatkozó bizonyítási **eszközöket**,
- c) bizonyítási **módokat**.

ELTÉRÉS az általános szabálytól [**275. §**] a perindítás előtt:
nem kéri az indokolást az alkalmasságra!

Többségi álláspont: írja

- mivel a speciális szabály nem – a többit viszont megismétli – ez a feltétel nem kell az indítványhoz.
- a kérelmező fél még nem is rendelkezik annyi információval, hogy pontosan tudná mi lesz a perbeli bizonyítás során a lényeges kérdés.

Kisebbségi és saját álláspont:

- az eljárástámogatásnak része, hogy hozza olyan helyzetbe a bíróságot, hogy az dönten tudjon az elrendelésről.

A bizonyítás általános szabályai 13. – (különös bizonyításfelvételi módok)

1. Kiküldött bíró

a) Lehet: elnök, titkár + **tag**

b) Végzés: részletesen meghatározza tartalmát a Pp.

2. Megkeresett bíróság [az 1952-es Pp. szerint]

a) Lehet: járásbíróság

b) Végzés: részletesen meghatározza tartalmát a Pp.

- mint az 1.b. +

- jogvitához „helyzetbe hozás”

[kereset, ellenkérelem, addigi bizonyítás jkv-ei]

3. Elektronikus hírközlő hálózat igénybe vétele

A bizonyítás általános szabályai 14. – (kényszerítő eszközök)

1. Formái:

- a) Költség
- b) Pénzbírság
- c) Elővezetés

- tanú
- szakértő
- fél (származási perben; gondnoksági perben)

Megj.: költségét az elővezetésre kötelezett előlegezi
kivéve: gondnoksági perben az állam
(tárgyi ktsgmentes)

- a) Díjcsökkentés
- b) Értesítés

A bizonyítás általános szabályai 15. – (a bizonyítás eredményének mérlegelése)

1. Szabad mérlegelés

korlátja: indokolási kötelezettség

2. Szabad belátás

feltétel: objektív bizonyíthatatlanság

Tanúk 1. – (indítvány)

1. Az **indítvány** tartalma:
 - a) szabály: név
idézhetőségi cím
 - b) kiskorú
 - c) bíró, más hivatalos személy
2. A tanú adatainak **zártan kezelése** az indítvány során:
 - a) külön lapon
 - b) megsértése:
pénzbírság
(feltéve, hogy a tanú 15 napon belül kifogásolja a tudomásszerzésétől)
3. **Ellenérdekű fél** kötelezése a tanú adatainak bejelentésére
4. A tanú **idézése**:
 - a) tájékoztatás: mikor, hová
 adatok zártan kezelése
 költségigény
 - b) 14. év alattit
 - c) 14-18 év közöttit

Tanúk 2. – (tanúvallomás akadályai)

1. Tanúzási **képtelenség**
 - a) védő
 - b) titoktartásra kötelezettNem képtelenség a fogyatékoság!
2. A tanúvallomás **megtagadása**:
 - a) hozzátartozó fél tekintetében (de, pl. pertársára nem)
 - b) bűncselekmény
 - c) titoktartás hivatásánál fogva
 - d) üzleti titok
 - e) közvetítő, szakértő
 - f) média-informátorKivétel a) – b) pontok alól:
 1. a jogviszonyban jogelőd volt
 2. a jogügyletnél képviselő vagy tanú volt
 3. „családtag” helyzetében
3. **Megsértése**: bizonyítékként nem vehető figyelembe
4. **Vallomástételre kötelezés**: végzés (tanú fellebbezheti – de: pénzbírság)

Tanúk 3. – (a vallomástétel)

1. **Jelenlét**
2. Figyelmeztetés: igazmondás
adatok zártan kezelése
3. Azonosítás: igazolvány
kétség esetén: adatbázisból
4. **Meghallgatás:** viszony
elfogult-e
részletes előadás – kérdezés
5. **Okirat felmutatás**
kivéve: ha 3. személy nevében tartja birtokában
6. **A vallomás rögzítése**
7. **Kiskorú** meghallgatása
8. **Költségtérítés** (tanúdíj):
 - a) útiköltség
 - b) munkából kiesett idő
 - c) szállásköltség
 - d) ellátási költség

Tanúk 4. – (nem tanúként)

1. Nem tanúként: a fél személyes meghallgatása szerint

a) Fél

b) Törvényes képviselő (természetes, nem természetes személynél)

c) Beavatkozó

[CKOT 38.]

Szakértői bizonyítás 1. – (alkalmazása)

A perbeli bizonyítási folyamat:

1. A **FELEK**: a perfelvételi szakban kötelesek megjelölni a bizonyítási módot, bizonyítási eszközöket.
2. A **BÍRÓSÁG** : **a felek bizonyítási indítványainak keretei között szabadon állapítja meg:**
 - a) a bizonyítás **felvételének módját,**
 - b) bizonyítási **eszközait,**
 - c) az egyes bizonyítási cselekmények körét és **sorrendjét.**

A szakértő alkalmazásának esetei:

- **a jogvita kereteinek megállapítása** már a perfelvételi szakban vagy akár a keresetlevél benyújtása előtt!
- **tény megállapítása,**
- **tény megítélése** érdekében.

Elhagyta a Pp. a bíró személyéhez kötött szubjektív feltételt („olyan különleges szakértelem, amellyel a bíróság nem rendelkezik”)

Lehetséges **alkalmazási formái** közül **a fél választhat.**

- Indoka: rendelkezési elv – peranyag-szolgáltatási elv
Ezért: a szakértő bizonyítási eszköz, nem bíróság!

Szakértői bizonyítás 2. – (alkalmazási sorrend)

2016. évi XXIX. törvény

1. Magánszakértő: kirendelt szakértő
~~más eljárásban kirendelt~~
2. Más eljárásban kirendelt szakértő:
kirendelt szakértő
~~magánszakértő~~
3. Kirendelt szakértő: ~~magánszakértő~~
~~más eljárásban kirendelt~~

Szakértői bizonyítás 3. – (formái, előlegezés)

1. **Formái:** magánszakértő,
kirendelt igü. szakértő,
más eljárásban kirendelt szakértő szakvéleményének felhasználása.

Sorrendiséget is jelent!

Ha nem indítványozza magánszakértő igénybe vételét, a kirendelt szakértő után már nem térhet vissza a magánszakértői bizonyításra.

2. **Költségek előlegezése:**

Aki a kirendelt szakértői bizonyítást kéri, az előlegezi a **szakértői díjat**.

DE:

- a) A **bizonyító fél** előlegezi a szakértői **munkaterv költségét**.

AZONBAN: ha más eljárásban kirendelt szakértő véleményét kell kiegészíteni vagy aggályosságát megszüntetni felvilágosítással, a szakértő közreműködését **indítványozó félnek** kell előlegezni a munkaterv költségét (függetlenül attól, hogy ő a bizonyító vagy ellenbizonyító fél) [KTT 10.]

- b) A szakértő munka- és költségtervet készít.

- c) Letétbe kell helyezni a szakértői díjelőleget (ha nem költségkedvezményes fél).

HA:

- d) Nem helyezi letétbe, úgy kell tekinteni, hogy visszavonta a kirendelés iránti indítványát.

- e) A munkaterv költségét nem számíthatja fel. [KTT 10.]

Vagy:

- f) A fél alapos kétségét fogalmazza meg a munkatervben meghatározott szakértői díjjal szemben és a bíróság kivételesen más szakértőt rendelhet ki. [KTT 41.]

Szakértői bizonyítás 4. – (magánszakértő 1.)

Ki lehet magánszakértő?

- Erre feljogosított
- a) természetes személy (igazságügyi szakértő),
 - b) gazdasági társaság és szolgáltató,
 - c) igazságügyi szakértői intézmény és igazságügyi szakértői intézet,
 - d) igazságügyi szakértői testület,
 - e) külön jogszabályban feljogosított állami szerv, intézmény, intézet és szervezet ,
 - f) Teljesítésigazolási Szakértői Szerv. [Szaktv. 4. § (1) bek.]

- TILOS:**
1. a szakértői vélemények **halmozása** (ugyanarra a szakkérdésre egymást követően).
 2. a **párhuzamos** szakértői bizonyítás.

pl.: pertársak részéről más eljárásban készült szakvélemények beszerzése (büntető eljárásban – közjegyzői nemperes eljárásban készített)

- DE:**
- a) csak **ugyanazon szakkérdések** tekintetében!
 - b) azonban, mint a fél előadása, aggályossá teheti a bizonyító fél „szakértőjének” véleményét [KTT 19.]

Szakértői bizonyítás 5. – (magánszakértő 2.)

1. A magánszakértő **jogai:**
 - a) vizsgálatvégzés
 - b) jelenlét
 - c) iratbetekintés
 - d) kérdezés
2. A magánszakértő **kötelezettségei:**
 - a) ellenféllel szemben
 - b) bírósággal szemben
3. Kötelesség elmulasztása:
aggályosság

Szakértői bizonyítás 6. – (magánszakértő 3.)

1. Magánszakértő **alkalmazásának** indítványozása:
 - a) a bíróság engedélyezi
 - b) költséget a félnek kell előlegezni
HA: nem tudja előlegezni a szakértői díjat,
csak kirendelt szakértőt vehet igénybe,
ha költségkedvezményt kap
 - c) kérdéseket az indítványban még nem kell megadni
 - d) a félnek kell határidőben előterjeszteni a véleményt
2. A magánszakértői vélemény **kiegészítése/kiegészítettése**
3. **Új magánszakértő** alkalmazása:
 - a) kizárás
 - b) szakértői tevékenységet nem végezhet

Szakértői bizonyítás 7. – (magánszakértő 4.)

Probléma lehet:

Már a keresetlevélhez csatol „magánszakvéleményt”.

DE! Akkor nyújthatja be, ha ezt a perben indítványozta és az indítványnak a bíróság helyt adott, annak megtörténteig ez **csak a fél indítványának** tekintendő. [CKOT 8.]

A keresetlevélhez **csatolt „magánszakértői vélemény”** bizonyítékként még nem vehető figyelembe, DE: az alperessel **közölni** kell:

„A bíróság köteles lehetővé tenni, hogy a felek minden, az eljárás során előterjesztett kérelmet, a bírósághoz benyújtott okiratot, bizonyítékot megismerhessenek, és azokra nyilatkozhassanak [110. §. (2) bek.]” [CKOT 26.]

ELFOGADHATÓ, HA a szakértő **betartotta** a magánszakértői vélemény elkészítésénél kötelező szabályokat, egyébként a vélemény aggályos. (Kötelezettségei: értesítés, megbízásra észrevételek, értékelése észrevételeknek, kérdésekre válaszolt)

Ha ezeket nem tartotta be:

- a beadvány **csak „vélemény”**, de nem szakértői vélemény.
- akkor erősödhet szakvéleménnyé, ha a hibát az ellenfél nem kifogásolja, a **véleményt elfogadja**.
- ellenkező esetben: **kiegészítés**

indítványozni a magánszakértőt **(Felkérheti majd ugyanazt is)**

- ha a kiegészítés után is aggályos, **nem vehető figyelembe** szakértői véleményként. [KTT 7.]

Szakértői bizonyítás 8 . – (kirendelt szakértő)

1. **Alkalmazása:** sorrend
2. **Felek:** **kérdéseket** indítványoznak
Bíróság: kérdéseket megfogalmazza
3. **Kirendelés:** bíróság
HA: a költséget előlegezte a fél
4. **Munkaterv** készítése, költsége
5. Vélemény **előterjesztése:** bíróságnak
6. **Kérdések** – kiegészítés:
HA kevés: **új szakértő** kirendelése
7. **Más szakértő** kirendelése: HA: kizárta
felmentette

Szakértői bizonyítás 9 . – (szakvélemény értékelése)

1. **Aggályos** szakvélemény
 - a) kirendelt szakértői
 - b) magánszakértői
2. **Nem vehető figyelembe:**
 - a) Kirendelés után benyújtott: „magánszakértői vélemény”,
más eljárásban készült szakvélemény
 - b) kizárt szakértő véleménye
 - c) felmentett szakértő véleménye
 - d) aggályos szakvélemény
3. **A szakértői díj**
 - a) előlegezési kötelezettség van
 - b) érvényesítése:
Nem számíthatja fel:
 - a munkatervi előleget sem, ha munkaterv volt, de nem kéri a bizonyítást vagy nem előlegezi a költséget
 - a magánszakértő díját, ha az aggályos
 - c) szakértői késedelem: magánszakértői nem vehető figyelembe
kirendelt szakértő 1 %/nap csökkentés
 - d) díjmegállapító végzés: fellebbezhető
összegre halasztó hatályú

Szakértői bizonyítás 10. – (és anyagi pervezetés)

A bíróság **felhívja a fél figyelmét**, ha

- a) szakértő **alkalmazása szükséges**,
BH2019. 56.

[41] A megismételt eljárásban műszaki, munkavédelmi szakértő kirendelése szükséges a baleset előzményei és bekövetkezési mechanizmusa megállapítása érdekében. Nyilatkoztatni kell a szakértőt arról, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok, az elhunyt mozgásának árnyképét tartalmazó videofelvétel alapján lehet-e rekonstruálni a balesetet; a munkáltató és a munkavállaló részéről milyen szabályszegések vezettek a baleset bekövetkezéséhez; a munkavállaló megsértette-e a **létrahasználat** során a munkavédelmi előírásokat, és azok az alperesnél megfeleltek-e a munkavédelmi szabályoknak. Arra vonatkozóan kellő kioktatás volt-e az alperesnél. A baleset a munkavállaló kizárólagos elháríthatatlan magatartására volt-e visszavezethető, vagy abban közrehatott valamely munkáltatói, munkavédelmi szabályszegés, így a munkavédelmi hatóság határozatában foglalt és megállapított két kötelezettségszegés. (*Kúria, Mfv.I.10.713/2017.*)

- b) jogszabály értelmében szakértő **csak kirendelés útján** alkalmazható,
c) a szakvélemény elkészítéséhez a perben nem szolgáltatott **adatok szükségesek**, vagy
d) a magánszakértői vélemény vagy a kirendelt szakértő szakvéleménye **aggályos**.

DE!

A fél dönt: figyelembe veszi-e a tájékoztatást.

Kivéve: ha lehetséges a hivatalbóli bizonyítás

Indoka: eljárástámogatási kötelezettség – bírói közrehatás kiegyensúlyozott viszonya.

Szakértői bizonyítás 11. – (kezdeményezés)

Magánszakértőnek felkérhető: igazságügyi szakértő
igazságügyi szakértői intézmény
igazságügyi szakértői intézet

A **kérelemben** meg kell jelölni a szakértő nevét és szakterületét [C44.]

Ha a szakértő meghallgatása szükséges, nem az intézmény vagy intézet vezetőjét, hanem az intézet vezetője által kijelölt, szakvéleményt készítő **alkalmazottat kell megidézni**, aki lehet, hogy nem is bejegyzett igazságügyi szakértő („az adott szakterületen jártas szakember”). [C8.]

Szakértői testület kirendelése:

- ha a kirendelt szakértő után, a **„harmadik körben”** új szakértő kirendelésére van szükség, mert a kirendelt korábbi szakértő véleménye aggályos,
 - ha a szakkérdés **jogszabály alapján** szakértői testület szakterületébe tartozik,
 - nem kötelező, **választható:** testület vagy további kirendelt szakértő.
- [C12.]

A **tárgyalásra hozza** a „felkért szakember” véleményét a kirendelt szakértő véleményével szemben: **Csak vélemény.**

Visszacsatolás: megküldi a bíróság a jogerős határozatot.
magánszakértőnek is, mert a Szaktv. nem tesz különbséget a szakértők között.
[C14.]

Szakértői bizonyítás 12. – (más eljárásban kirendelt szakértő véleménye)

1. Más eljárásban kirendelt szakértő véleményének beszerzése:

- a) indítvány – elrendelés (kérelem – engedély)
- b) beszerzése: a fél (elsősorban)
a bíróság (ha „célszerű”; a félnek jelentős nehézséget okozna vagy lehetetlen lenne, aránytalan többletköltséggel járna; ha a teljes eljárás anyagát be kell szerezni)
[C9.]

A **perkoncentráció** miatt általában a bíróság szerezze be!

2. Ha a más eljárásban is a fél bízta meg, a perben magánszakértői véleményként kell kezelni.

3. Formái lehetnek:

- a) büntető eljárásból
- b) közigazgatási eljárásból
- c) közjegyző által kirendelt:
közjegyzői eljárásban (2008. évi. XLV. tv. 21-27/A. §)
- d) bíróság
nemperes eljárásban (2005. évi XLVIII. tv.)

4. Pertársak:

- a) Csak egy más eljárásban készültet szereztethetnek be. [K19.]

- b) S: 1) egységes pertársak egyet,
2) egyszerű pertársak külön-külön egyet-egyet.

- 5. **Kiegészítése:** a munkaterv költségét az előlegezi, aki a kiegészítést indítványozta
(rendszerint a bizonyító fél ellenfele)
[C10.]

Szakértői bizonyítás 13. – (szakértők egyidejű alkalmazása)

Magánszakértő és kirendelt szakértő egyidejűleg eljárhat-e a perben?

Igen.

Minden peres fél maga választja meg, hogy az általa állított tény, milyen bizonyítási móddal és bizonyítási eszközzel kívánja bizonyítani. Ha a felperes magánszakértő bevezetését kérte, az ellenfél **a saját tényállítása tekintetében** kérheti kirendelt szakértő alkalmazását. Ha ugyanis mindkét fél bizonyító fél, akkor lehetséges, hogy az egyik fél magánszakértő alkalmazását, míg a másik fél szakértő kirendelését kérje [CKOT 43.]

Oda-vissza alapon is betartandó a „sorrend”?

Nem.

Mindig az adott félhez kötött tényállítás és szakkérdés tekintetében vizsgálandó.

„Kirendelt szakértő vagy más eljárásban kirendelt szakértő alkalmazásának az indítványozása esetén **ugyanazon szakkérdés vonatkozásában már nincs helye magánszakértő** alkalmazásának.” [302. § (5) bek.]

Sem a bizonyító fél, sem az ellenfél részéről!

Más szakkérdésre azonban nincs tiltás!

Ugyanazon szakkérdésre:

- a) **az ellenfél magánszakértőt csak akkor** indítványozhat, **ha a bizonyító fél is** magánszakértővel kívánt bizonyítani.
 - pl: ha a bizonyító fél nem indítványozza a magánszakértőt és **okirattal** kíván bizonyítani, ellenfele nem indítványozhat ugyanarra a tényre magánszakértőt.
- b) **ugyanaz a fél új magánszakértőt** csak akkor, ha:
 - ba) a korábbi a **bíróság kizárta** a perből,
 - bb) törvény szerint **nem végezhet** szakértői tevékenységet: (pl: eltiltották a foglalkozásától) **nem kompetens**

Szakértői bizonyítás 14. – (indítványozás tartalma)

Magánszakértő alkalmazásának indítványozása.

Kérdés:

Mit kell tartalmazni az indítványnak?

Azokat az adatokat, amelyek alapján a bíróság eldöntheti, hogy a magánszakértő **alkalmazható-e?**

„A bizonyítási indítványban a fél köteles megjelölni a bizonyítani kívánt tényt, a bizonyítási eszközt, a bizonyítási módot, és köteles röviden megindokolni azok bizonyításra való alkalmasságát.” [275. § (1) bek.]

„Szakértőként az igazságügyi szakértőkről szóló **törvény szerinti szakértőt** vagy az abban meghatározott **eseti szakértőt** lehet alkalmazni.” [300. § (2) bek.]

Tehát: 1. **nem kizárt-e?**

„A kizárási okot a bíróság **hivatalból veszi figyelembe** és azt a szakértő és a fél is köteles a bíróságnak haladéktalanul bejelenteni.” [301. § (3) bek.]

2. **kompetens-e?**

(az adott szakkérdés a szakterületéhez tartozik-e?)

Ha a magánszakértői díjat **nem képes előlegezni és költségkedvezményt kér:**

Csak kirendelt szakértő alkalmazható, mert így oldható meg a szakértői díj előlegezése.

Szakértői bizonyítás 15. – (korábban készített szakvélemény)

Kérdés:

Ha a bíróság helyt ad a magánszakértő alkalmazása iránti indítványnak, **becsatolhat-e a fél már korábban elkészített magánszakértői véleményt?**

Válasz: **Igen.**

A szakértőnek a per tárgyához kapcsolódó releváns tényállítás tekintetében kell egy szakkérdésben véleményt nyilvánítani, melynek körét az is befolyásolhatja, hogy a bizonyító fél ellenfele, milyen nyilatkozatot, észrevételt tesz a megbízás tárgyára, a vizsgálandó kérdések körére.

A szakértői kötelezettségeket, feltételeket a perindítást megelőzően a szakértő rendszerint **nem tudja teljesíteni**, illetve a keresetlevél elkészítése kapcsán **nem is kell, hogy teljesítse** a Szaktv. alapján.

AZONBAN:

Lehetséges megoldások:

- a) ellenfél elfogadja
- b) kiegészítés
- c) aggályos és új szakértő kell.

[KTT 7.]

Szakértői bizonyítás 16. – (magánszakértői vélemény elkészítése)

1. Célja:

- a) Tényállítást **bizonyítása**,
- b) Kereset **szakmai érveken** alapuló kidolgozása,
- c) Tényelőadás **szakszerű megfogalmazása**, összegszerű kimunkálása. [Szaktv. 52. § (3) bek.]

A **b)-c)** pontra nem vonatkozik a Pp. perbeli követelményrendszere!

De a **közjegyző által** nemperes eljárásban kirendelhető szakértő sem tudja ezeket a feltételeket teljesíteni, ha a leendő peres ellenfél nem tanúsít együttműködést (S: miért is tanúsítana?)

[Kjő.nemp.tv. (2008. évi XLV. tv.):

„Az igazságügyi szakértő kirendelése iránti **kérelemnek tartalmaznia kell** a következőket is:

- a) a szakértői vizsgálat tárgyát és annak helyét,
- b) azokat a kérdéseket, amelyekre vonatkozóan a szakértőnek véleményt kell nyilvánítania.

(2) Az igazságügyi szakértő kirendelése iránti **kérelemben ellenfelet megjelölni nem kell.**” [23. § (1) bek.]

Szakértői bizonyítás 17. – (ugyanazon szakkérdés)

Mi minősül „ugyanazon szakkérdésnek”?

„Több bizonyító fél, illetve a bizonyító fél több ellenfele **ugyanazon szakkérdés** vonatkozásában **csak egy magánszakértőt** alkalmazhat.” [302. § (4) bek.]

S: a kereset alanya, alapja, tárgya szempontjából **releváns tényre vonatkoztatott azonos szakterületi szakkérdés.**

Pl.: kamion kisodródása:

- a) a kisodródás mechanizmusának megítélése több felperes, illetve különböző károsítások esetében is azonos műszaki vagy **közlekedés-biztonsági** szakkérdés.
- b) a keletkezett **személyi kár, állatkár**, illetve **növény-kár** különböző szakkérdés.
- c) még az **egyes személyek különböző kára** is lehet különböző szakkérdés.

Irányadó lehet a 31/2008. (XII. 31.) IRM rend. az igü. szakértői működésről:

„Ha az ügyben **különböző szakkérdésekben több szakértőt rendelnek ki, vagy később válik szükségessé** több szakértő alkalmazása, a szakértői tevékenységeket a kirendelésben meghatározott feladatok, sorrend és együttműködés szerint kell lefolytatni.

(3) Ha a kirendelő szerv a szakértői csoport vezetőjét jogosítja fel arra, hogy a többi szakértőt bevonja, a (2) bekezdésben foglaltakat a szakértői csoport vezetője határozza meg.” [R. 10. § (2) bek.]

„Ha a vizsgálat több szakértő közreműködésével történt, a szakvéleményben fel kell tüntetni, hogy melyik szakértő milyen vizsgálatot végzett. Ha több szakértő azonos véleményre jut, a szakvéleményt közösen is előterjeszthetik (**együttes szakvélemény**). Több szakterülethez tartozó szakkérdésben a szakértők a véleményüket egyesíthetik (**egyesített szakvélemény**).” [R. 11. § (2) bek.]

Szakértői bizonyítás 18. – (aggályosság)

A szakvélemény **aggályossága** – **megdönthetetlen vélelem!**

A **kirendelt** szakértő szakvéleménye **aggályos**, ha:

a) hiányos, **b) homályos**, **c) önmagával**, illetve a perbeli adatokkal **ellentétes**, **d) egyébként a helyességéhez nyomatékos kétség** fér.

pl.: gondnoksági perben a tárgyaló teremben (tárgyaláson) végzett vizsgálat alapján adott szakvélemény, a vizsgálaton korábban meg nem jelent alperesen (BH2018. 340. Kúria Pfv.II.21.771/2017.)

A **magánszakértői** vélemény **aggályos**, ha:

- a) a fenti** meghatározott esetek (**hiányos, homályos, ellentétes, kétséges**) állnak fenn,
- b) a magánszakértő a Pp. szerinti perbeli kötelezettségeit nem** teljesítette,
- c) annak kiegészítése az ellenfél kérdései** vonatkozásában nem történt meg,
- d) annak kiegészítése az ellenfél magánszakértői véleményével szemben a szakkérdés vonatkozásában fennálló ellentét** indokai tekintetében, szóban nem történt meg, vagy
- e) közte és az ellenfél magánszakértői véleménye között szakkérdésben ellentét** áll fenn, és az **a)-d)** pontban foglalt okok egyik magánszakértői vélemény tekintetében sem állnak fenn.

Szakértői bizonyítás 19. – (hiányos szakvélemény, kizárt szakértő)

1. Hiányosság lehet: tartalmi vagy alaki:

Nem tartalmazza a Szaktv. és a szakértői működésről szóló 31/2008. (XII. 31.) IRM r. szerinti adatokat:

- a szakértő aláírása, nyilvántartási száma, bélyegzőjének lenyomata,
- a szakértői intézmény vagy intézet nevében eljáró szakértő neve, szakterülete,
- intézmény vagy intézet bélyegzője.

Az alaki követelmények hiányossága miatt lehet **aggályos, de** ez a hiány a perben **pótolható** [KTT 13.]

2. Bizonyítékként nem vehető figyelembe:

- a) a **kizárt, felmentett** szakértő szakvéleménye, az **aggályos** magánszakértői vélemény vagy kirendelt szakértő véleménye [CKOT 13.],
- b) a **törvényi** rendelkezések ellenére vagy **megsértésével benyújtott** magánszakértői vélemény vagy más eljárásban kirendelt szakértőtől származó szakvélemény a perben.

Az a)-b) pontban írt szakvéleményekről csak ezt kell megemlíteni az ítélet indokolásában, de nem kell velük részletesen foglalkozni. Az újabb szakvéleménynek **sem kell ezzel foglalkozni**. [CKOT 15.]

DE: A **kirendelt** szakértő szakvéleménye **azonban csak akkor rekeszthető ki, ha előtte** a bíróság **megkísérelte** a szakértő meghallgatásával vagy a szakvélemény írásbeli kiegészítésével **az aggályosság megszüntetését!**

3. Elutasított **kizárási indítvány**: nem fellebbezhető.

DE: az ítélet indokolásában ki kell rá térni.

Szakértői bizonyítás 20. – (a szakvélemény kiegészítése)

Aggályosság esetén: lényegében nincs változás az eljárási jogokban.

313. § [Az írásbeli szakvélemény kiegészítése]

- (1) A bíróság a **kirendelt szakértő** írásbeli szakvéleményét a felek részére kézbesíti.
- (2) A felek a szakvéleményre vagy a szakértővel nem közölt, lényeges perbeli adatokra vonatkozóan a szakértőhöz kérdések feltevését és azt is indítványozhatják, hogy a szakértő a szakvélemény aggályossága kiküszöböléséhez szükséges **felvilágosítást adja meg**.
- (3) Ha a bíróság az indítványnak helyt ad, a kérdések megválaszolása, illetve a szükséges felvilágosítás megadása érdekében a szakértőt a szakvélemény írásbeli kiegészítésére hívja fel, vagy ha az célszerűnek látszik, a szakértőt a tárgyalásra idézi.

Szakértői bizonyítás 21. – (új szakértő kirendelése – „felülvélemény”)

1. 315. § [Új szakértő kirendelése]

(1) Ha a kirendelt szakértő szakvéleménye aggályos és az aggályosság a szakértő által adott felvilágosítás ellenére sem volt kiküszöbölhető, a bíróság indítványra új szakértőt rendel ki.

(2) A bíróság szakértői testületet rendelhet ki, ha az új szakértő kirendelését követően további új szakértő kirendelésének van helye és a szakkérdés jogszabály alapján a szakértői testület szakterületébe tartozik. A szakértői testület által létrehozott bizottság tagjára a kirendelt szakértőre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni azzal, hogy a tárgyalásra a szakvélemény előterjesztésekor a bizottság által megjelölt bizottsági tag vagy a bizottság képviselője idézhető.

2. Szakértői testületek „felülvéleményre”:

- Nemzeti Szakértői és Kutató Központ
- Agrárgazdasági ISZT
- Állategészségügyi ISZT
- Egészségügyi Területen Működő ISZT
- Műszaki ISZT
- Pénz- és Tőkepiaci ISZT
- Szerzői Jogi Szakértői Testület
- DE Igü. Orvostani Intézet
- SZTE ÁOK Igü. Orvostani Intézet
- PTE ÁOK Igü. Orvostani Intézet

NEM KÖTELEZŐ! DE: **SORRENDISÉG** van:

1. kirendelt szakértő: véleménye aggályos - felvilágosítása eredménytelen
2. új (2.) kirendelt szakértő: véleménye aggályos - felvilágosítása eredménytelen
3. 2.új (3.) kirendelt szakértő vagy szakértői testület, ha jogszabály írja [KTT 12.]

Szakértői bizonyítás 22. – (kirendelt szakértő idézése a tárgyalásra)

Főszabály: Felhívás az **írásbeli** előterjesztésre. [308. § (3) bek.]

Kivételes eset: **Idézés** a tárgyalásra.

a) **Perfelvételi tárgyalásra**

- ha a **jogvita kereteinek a** meghatározása a szakértő tárgyaláson való jelenlétét indokolja.
- DE! - ebben az esetben a **kirendelő végzésnek csak szűkített adattartalma** kell, hogy legyen:
„a kirendelt szakértő megnevezése, a kirendelés ügyszáma és az ügy tárgya, valamint a tényállás rövid ismertetése” keretében azt, hogy várhatóan milyen szakkérdések merülhetnek fel [Szaktv. 45. § (2) bek. a) pont] [CKOT 33.]

b) **Érdemi tárgyalásra**

Az írásbeli szakvélemény kiegészítésének folyamatában:

- a kirendelt szakértő **írásbeli szakvéleményét** a felek részére **kézbesíti**.
- a felek a szakvéleményre vagy a szakértővel nem közölt, lényeges perbeli adatokra vonatkozóan a szakértőhöz **kérdések feltevését** és azt is **indítványozhatják**, hogy a szakértő a szakvélemény **aggályossága kiküszöböléséhez** szükséges **felvilágosítást adja meg**.
- ha a bíróság az indítványnak helyt ad, a kérdések megválaszolása, illetve a szükséges felvilágosítás megadása érdekében a szakértőt a szakvélemény **írásbeli kiegészítésére** hívja fel, **vagy ha az célszerűnek látszik, a szakértőt a tárgyalásra idézi. ...**”

Szakértői bizonyítás 23. – („részben aggályos” szakvélemény)

Kérdés:

Részben aggályos szakvélemény felhasználható-e, ha több szakkérdésben ad véleményt, de a szakkérdések többségében a vélemény aggálytalan?

Pl.: részben hiányos, homályos, ellentmondó, stb.

Válasz:

A Pp. **nem** ad lehetőséget arra, hogy a bíróság „csemegézzon” a szakvéleményből.

Ennek indoka, hogy a bíróság szakmailag nem értékelheti fölül a szakvéleményt, hiszen kompetenciája hiánya miatt kellett igénybe venni.

Viszont:

A felek sem vehetnek igénybe magánszakértőt arra, hogy a korábbi szakértő véleményét „minősítsék”.

Tehát:

Ha nem állnak fenn az aggályosság esetei a szakvéleményt mindenkinek (bíróság, felek) **el kell fogadni!**

Szakértői bizonyítás 24. – (TSzSz)

1. Teljesítésigazolási Szakértői Szerv

Célszerű: ha építési kivitelezési munka teljesítése vitás.

Okiratok 1. – (osztályozás 1.)

1. Keletkezés szerint:

- a) Eredeti
 - valódi
 - hamis
 - hamisított
- b) Másolat
 - hiteles
 - egyszerű
- c) Kiadmány
- d) Kivonat

2. Tartalom szerint:

- a) Tanúsítvány
- b) Ügyleti okirat

Okiratok 2. – (osztályozás 2.)

3. Bizonyító erő szerint:

- a) Közokirat
- b) Magánokirat
 - teljes bizonyító erejű
 - egyszerű

4. Előállítási technikája szerint:

- a) Hagyományos
 - papír, pergamen, kövön, fémen, stb.
- a) Elektronikus
 - kép, fotó, mozgókép, stb.
 - Nevada: elektronikus végrendeletről törvény 2013
 - Ohio: Castro-ügy (kórházban tableten tett aláírás kézzel 2013)
 - Dél-Afrika:MacDonald-ügy (IBM Global vezető informatikusa 2002)

5. Valódiság kétségbevonása

6. Aláírás hitelesítése:

- bizonyítási előny
- a tartalmat nem bizonyítja, DE!

Okiratok 3. – (rendelkezésre bocsátás)

1. Aki bizonyít

Kivéve: bizonyítási szükséghelyzet
ha a fél érdekében állították ki

2. Közhitelű nyilvántartásból

3. Aláírás valódiságának vizsgálata:

Írásszakértő: hagyományos aláírás
elektronikus aláírás

Tanú aláírása:

EBH2015. P.10.:

A végrendeleti tanú aláírásával szemben nem az a követelmény, hogy az megfeleljen az aláírás általánosan szokásos módjának, hanem az, hogy a tanú a rá jellemző, szokásos aláírást alkalmazza. A tanú személyének nem feltétlenül az aláírásból, hanem magából az okiratból kell - külön bizonyítás nélkül - beazonosíthatónak lennie [1959. évi IV. tv. 629. § (1) bek. *b*) pont, 3/2012. Polgári Jogegységi Határozat]

Szemle

1. **Elrendelésének okai**
2. **Helye:** tárgyaláson
helyszínen (leégett ház, romlott áru)
3. **Idézni a szemletárgy birtokost:**
Nem tanúként!
4. Szemle **akadályozása:**
 - a) Bizonyító fél: „eredménytelen”
 - b) Ellenfél: „bizonyítási szükséghelyzet”
5. **Költségei**
6. **Kártérítés**

Előzetes bizonyítás 2.

2. Közjegyzői formái:

a) előzetes bizonyítás

b) szakértő kirendelése iránti eljárás

Feltételei között:

- ne legyen folyamatban polgári (büntető) per,
- bizalmi őrzésbe helyezendő a szakértői díjelőleg,
- nem kérhető költségmentesség vagy költségfeljegyzés

Pozitívuma: csak perindítás előtt lehet, de elkerülhetővé teszi a pert (egyezség köthető – kjő. vagy bíróság előtt)

- gyors (kjő. 8 nap – szakértő 30 nap)

3. Gyakorlati példák:

- hibás teljesítés és egyéb szerződésszegő magatartás
(adásvételből, vállalkozásból, építési-kivitelezési, szállítási szerződésből – termékhiba, minőségi kifogás, szavatossági igény)
- károkozás (gépjármű kár, állatkár)
- szomszédjogi vita.

Határozatok 1. – (osztályozása)

1. **A határozat fogalma:** joghatás kiváltására irányuló bírósági **akaratkijelentés**
2. **A határozatok fajtái:**
 - a) a Pp-ben meghatározott esetben **bírósági meghagyás**,
 - b) a per érdekében **ítélet**,
 - c) a per során felmerült minden más kérdésben **végzés**.
3. Kifejezi, hogy **érdemi elbírálást csak az ítélet** hordoz.
Ezért:
Nem érdemi határozat, de **ítélet hatályú**:
 - a) **bírósági meghagyás**,
 - b) végzéssel jóváhagyott **perbeli egyezség**.
 - c) **közjegyzői nemperes eljárásban**:
 - ca) jogerős **fizetési meghagyás**
 - cb) **hagyatéki** eljárásban végzéssel jóváhagyott **egyezség**
 - cc) **értékpapírt semmissé** nyilvánító jogerős végzés
 - cd) **bejegyzett élettársak egyezségét** jóváhagyó végzés az élettársi kapcsolat megszüntetése során
 - ce) **a bejegyzett élettársi kapcsolatot megszüntető** végzés
4. „Az **ügy érdekében hozott jogerős végzés**” csak nemperes eljárásban hozható:
 - a) felszámolás
 - b) cégeljárás

Határozatok 2. – (új rendelkezések)

Új rendelkezések:

1. **Bírósági meghagyás felvétele**
2. **Érdemi döntés korlátai:**
 - a) **jogcímhez kötöttség**

[Törvény eltérő rendelkezése hiányában az érdemi döntés nem terjedhet ki olyan jogra, amelyet a fél a perben nem állított.]
 - b) **sorrendiség az eventuais kereseteknél**

[A bíróság az egymással eshetőleges viszonyban álló keresetekről csak azok előterjesztett sorrendjében dönthet.]
3. **Ítélet kihirdetésének elhalasztása:**

15 nap helyett 30 napra
4. **Az ítélet indokolásának kiigazítása:**

Ha az indokolás **homályos vagy ellentmondásos, és**

 - a) ha nincs ellene fellebbezés
 - b) ha a felülvizsgálatból kizárt

Határideje: a közléstől számított 15 nap.
Csak kérelemre.
Végzéssel: akár kiigazít, akár elutasítja a kérelmet,
nem fellebbezhető (nem a rendelkező részt érinti)
Fellebbezhető ítélet ellen beadott kérelem:
indokolás elleni fellebbezésnek tekinthető, ha a fellebbezési határidőn belül nyújtották be
5. **Érdemben elbírált beszámítási kifogás: érvényesül az anyagi jogerőhatás!**

Határozatok 3. – (közlés)

1. Közlés:

a) Írásbeli: **kézbesítés**

aa) ítélet és bírósági meghagyás

ab) végzés

- tárgyaláson hozott:

- nem volt szabályszerűen idézve

- tárgyalást elmulasztotta

- tárgyaláson kívül hozott

- az érdekelttel

- „anyagi jogosulttal”

A szóbeli meghallgatáson hozott végzés tárgyaláson kívül hozottnak minősül, ezért kézbesíteni kell [CKOT 50.]

b) Szóbeli: **kihirdetés**

2. A közlés **joghatásai**

Határozatok 4. – (az érdemi döntés korlátai 1.)

Az érdemi döntés korlátait [342. § (1)-(4) bek.] meghatározzák már a perfelvétel során:

- kereset,
- ellenkérelem,
- beszámítási kifogás.

A bíróság:

- a) **nem dönthet többről, mint amit kérnek,**
(tiszteletben tartva a rendelkezési elvet és az ítélet teljességének követelményét)
- megilletné késedelmi kamat, de nem kérte
 - nem tudhat be többet, mint amit a fél a beszámításban kért
 - nem ítélt meg kisebb mennyiséget, összeget, mint amit az ellenfél elismert
- b) **nem dönthet más jogalapon, mint amilyen jogot a felek a perben állítottak**
(jogcímhez kötöttség! – elkerülendő a „meglepetés ítélet”)
- kivétel: a hivatalból alkalmazandó jogszabály, amit az anyagi pervezetés körében a felek tudomására kell hozni, hogy tehessenek nyilatkozatot:
- semmisség,
 - naturalis obligatio.

Határozatok 5. – (az érdemi döntés korlátai 2.)

c) **Nem ítélt meg a kereseti kérelemhez képest mást**

(kivéve, ha jogszabály alapján nincs a kereseti kérelemhez kötve:

- túlépítés jogkövetkezménye,
- kártérítés módja,
- közös tulajdon megszüntetésének módja.
 - A kötöttség „a megszüntetéshez való kötöttséget” és „nem a megszüntetési módozathoz” való kötöttséget jelenti. (EBH2016. P.1. [16]) – telekalakítás]
 - A közös tulajdon megosztási módjánál általában a horizontális megosztás szokásos, de a Ptk. Nem zárja ki a vertikális megosztást sem.
[BH2019. 64. – telek – üzemcsarnok, üzletház]

d) **Az eshetőleges kereseti kérelmekről a megjelölt sorrendben kell dönteni.**

- ha az előbb állót megítélte, a többiről nem kell dönteni, (EBH2018. P.1. [22] – öröklési szerződés – adásvétel - földhivatal)
- ha az előbb állónak nem adott helyt, elegendő az indokolásban szólni erről
DE: nem kizárt, hogy erről részítéletet hozzon

Határozatok 6. – (az ítélet tartalmi követelményei)

1. **Törvényesség**
2. **Megalapozottság**
3. **Teljesség**
4. **Végrehajthatóság (Határozottság)**

DE!

Nem határozatlan az **alternatív** ítéleti rendelkezés ingatlanon fennálló közös tulajdon megszüntetése iránti perben, ha a felperes magához váltást, az alperes árverési értékesítést és a vételár felosztását kéri, és a bíróság:

- elsődlegesen **magához váltást**,
- másodlagosan **árverési értékesítést** rendel arra az esetre, ha az elsődleges alternatívára adott teljesítési határidő eredménytelenül telt el.
(A teljesítési határidő lényegében a „vételi jog” gyakorlására adott türelmi idő, mert az alperes a teljesítési vételt nem kényszerítheti ki végrehajtás útján.)
- lehetséges különböző módok egymás melletti elrendelése is: pl. az ingatlan egy részét természetben megosztja, egy elkülöníthető másik részén pedig társasházat alapít. [KTT]

DE: **utólagos részletfizetés** engedélyezése lehetséges a jogerőre emelkedés után:

- a végrehajtási eljárás megkezdéséig az elsőfokú bíróság,
- a végrehajtási eljárás során a végrehajtó (magánszemélynek, ha nem adó)
- a hitelező bármikor.

Határozatok 7. – (az ítélet szerkezete)

1. Szerkezeti elemek:

- a) Bevezető rész
- b) Rendelkező rész
- c) Perorvoslati rész
- d) Indokolás
- e) Záró rész

2. Beszámításról való döntés:

- nem kell feltüntetni a rendelkező részben, csak az indokolásban [CKOT 16.]

3. Rövidített indokolású ítélet

- a) Tények
- b) Kérelmek
- c) Jogszabályok
- d) Meghozatal törvényi feltételei

Határozatok 8. – (az ítélet fajtái 1.)

Kérelemhez viszonyítva:

a) Teljes ítélet:

Kimeríti a kereseti és viszontkereseti kérelmeket, mindről dönt(eni kell).

b) Részítélet

ba) kérelemre és hivatalból

bb) **feltételei**

bc) fellebbezhető – de tovább tárgyalhat

bd) alkotmányjogi panasz ellene beadható – a bíróság a többi kérelemre az eljárást felfüggesztheti

be) **a jogerő áttörése** – viszontkereset vagy beszámítás miatt

- hatályon kívül helyezi

- megváltoztatja

- hatályában fenntartja

- ha a részítéletben a teljes keresetről határozott és csak a beszámítást tárgyalta tovább, de azt végül nem számította be

- indoka: „a beszámítás nem kereset, ezért nem lehet elutasítani” csak „nem beszámítani”

bf) **látszólagos tárgyi keresethalmazat** (vagylagos vagy eshetőleges)

- egyes keresetek elutasíthatók részítélettel

- egyes kereseteknek fogalmilag nem adhat helyt részítélettel

Határozatok 9. – (az ítélet fajtái 2.)

c) Közbenső ítélet

ca) kérelemre vagy hivatalból

cb) **feltételei**

kizárt: ha a jogalap nem áll meg
ha az összecszerűség megállapítható

cc) fellebbezhető – de nem tárgyalhat tovább

cd) alkotmányjogi panasz ellene beadható – a bíróság az összecszerűségre az eljárást felfüggesztheti

ce) felülvizsgálati kérelem ellene beadható – közös kérelemre a bíróság az összecszerűségre az eljárást felfüggesztheti

cd) **a jogerő feltétlen!** (PK 195.)

ce) ha nincs folyamatban bontóper, a házassági vagyoni jogi per bírósága hozhat közbenső ítéletet az életközösség időtartamára nézve

d) Kiegészítő ítélet

Határozatok 10. – (a bírósági meghagyás szerkezete 1.)

1. **Perfelvétel előtt kibocsátott:**

a) **Bevezető** rész

b) **Érdemi** részben rendelkezni:

„A kereseti kérelemnek megfelelően.”

DE: rendelkezni kell a hivatalból kötelező kérdésekben, kérelem nélkül is:

pl.: perköltség, feljegyzett illeték viselése, előzetes végrehajthatóvá nyilvánítás.

c) Tájékoztatást adni a **perorvoslati** részben:

- ellentmondás lényegéről, helyéről, idejéről,
- az egyidejűleg kötelezően előterjesztendő ellenkérelemről, esetleges beszámítási kifogás lehetőségéről,
- hogy a jogerős bmh-nak ugyanaz a hatálya, mint a jogerős ítéletnek.

d) **Indokolásban:**

- elegendő a mulasztás tényére utalni
(leírni mikor kézbesítették, mikor telt el a 45 nap és, hogy nem terjesztett elő ellenkérelmet)

e) **Záró** rész

Határozatok 11. – (a bírósági meghagyás szerkezete 2.)

2. Tárgyaláson kibocsátott a viszontkeresetre:

- a) A viszontkereset nem akadály a perfelvételi tárgyalás kitűzésének
- b) Ha nem nyújtott be ellenkérelmet
- c) A tárgyalási jegyzőkönyvbe kell foglalni (vagy előtte kibocsátani)

Ezért, a szerkezete:

- érdemi rész,
- perorvoslati rész,
- indokolás.

A bevezető és záró rész a jegyzőkönyv része.

Határozatok 13. – (jogerő)

1. Kötéserő

- minden típusú határozathoz fűződik
- beáll: kihirdetéssel
kézbesítéssel
- észlelt hiba: nem változtathatja meg, kijavító végzést kell hozni
- kivételek: részítélet,
pervezető végzések,
alkivétel: pervezető végzés
egyoldalú kérelmet elutasító végzések,
pénzbírságot kiszabó végzés,

2. Jogerő

- a) Alaki
- b) Anyagi

Határozatok 14. – (alaki jogerő)

1. Fogalom: rendes perorvoslat nem lehet
2. Beáll: kihirdetés – kézbesítés napja
lemondás:
 - a) kihirdetéskor mindenki: aznap
 - b) egymást követően:
utolsó bejelentést követő nappalhatáridő eltelte: azt követő nappal
visszavonás: a beérkezés napján
3. Halasztó (szuszenszív) hatály: fellebbezés
4. Alaki jogerő megállapítása: végzéssel
5. Stádiumai (Farkas J.): már nem támadható
 1. 15 nap: fellebbezéssel
 2. 45 nap: fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel
 3. 3 hónap: fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel, igazolási kérelemmel
 4. 180 nap: fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel, igazolási kérelemmel, alkotmányjogi panasszal
 5. 5 év: fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel, igazolási kérelemmel, alkotmányjogi panasszal, perújítással

Határozatok 15. – (anyagi jogerő – res iudicata 1)

1. Az anyagi jogerő **tartalma**:
 - a) pozitíve: mindenki kötött a jogerőhöz, annak tartalma mindenkire nézve **irányadó**
 - b) negatíve: **megakadályozza** az újabb pert, vagy egyéb vitatást
 - félazonosság,
 - tényazonosság,
 - jogazonosság esetén.
2. Az anyagi jogerő **érvényesítése**:
 - a) fél: kifogás (exceptio rei iudicatae – ítélt dolog kifogása)
 - b) bíróság: hivatalból veszi figyelembe
3. A „res iudicata” **eljárásjogi hatása**:
 - a) keresetlevél visszautasítása
 - b) az eljárás megszüntetése
 - c) perújításban a később hozott ítélet hatályon kívül helyezése
4. Látszólagos **kivételek** a res iudicata hatása alól:
 - a) utóper
 - b) egyezség megtámadása érvénytelenségre hivatkozással

Határozatok 16. – (anyagi jogerő – res iudicata 2)

5. Az anyagi jogerő **személyi hatálya**:
- a) **Felekre**
 - b) **Felek jogutódaira**
 - c) **Egységes pertársakra** [perbenállás nélkül is: 37. § a) pont]
 - d) **Önálló beavatkozóra**
 - e) **Anyagi jogosultra** [perbenállás nélkül is]
 - f) **Idegen jog jogosultja** [ha a fél saját nevében jár el, de a per tárgya idegen jog:
 - követelés behajtására jogosított végrehajtást kérő,
 - ügygondnok,
 - haszonélvező,
 - végrendeleti végrehajtó,
 - zárgondnok, stb.
 - g) **Mindenkire** kiterjed („Contra omnes” hatályú ítéletek):
 - személyi állapottal kapcsolatos perek ítéletei
 - a közhiteles nyilvántartásba bejegyeztető jogalakító ítéletek (anyakönyvbe, ingatlannyilvántartásba, stb.)

Határozatok 17. – (anyagi jogerő – res iudicata 3)

6. Az anyagi jogerő **tárgyi hatálya**: „mire terjed ki a jogerőhatás”:
- a) Magyary: „az ítélet egész terjedelmére”:
 - rendelkező rész
 - tényállás
 - indokolás
 - b) Móra: „a keresettel érvényesített jogról hozott döntésre”
 - csak a rendelkező részre
 - c) Farkas: „a keresethez kapcsolódó minden döntésre”
 - rendelkező rész
 - indokolás

Határozatok 18. – (részleges jogerő)

1. A) a fellebbezéssel (csatlakozó fellebbezéssel) **nem támadott** rész, rendelkezés.
B) a fellebbezéssel **nem támadható** ítéleti rendelkezés.
2. Megállapítása

Határozatok 19. – (jogerő és végrehajthatóság)

1. A jogerő és a végrehajthatóság viszonya:

[a végrehajthatóság a jogerő tulajdonsága-e]

- a) Névai: a végrehajtás a per befejező szakasza – a végrehajthatóság a jogerő tulajdonsága (része)
- b) Móra: a végrehajthatóság nem része a jogerőnek – mert csak a marasztaló ítéletekhez fűződik
- c) Farkas: a végrehajthatóság a jogerő „rokon jelensége” – mert csak a marasztaló ítéletekhez fűződik
[Móra = Farkas]
- d) Szabó: a végrehajthatóság a jogerő „reflex hatása”, annak nem része

2. Előzetes végrehajthatóság:

- a) Kötelező
- b) Lehetséges
- c) Részleges
- d) Perorvoslatnál felfüggesztése lehetséges

Perorvoslatok 1. – (fogalma)

1. Jogorvoslat – perorvoslat

2. A perorvoslat elemei:

a) Alanya

b) Alapja

c) Tárgya

d) Tartalma

e) Címzettje

f) Célja

g) Eredménye

Perorvoslatok 2. – (rendszerzése)

1. Jogerő és megtámadhatóság:
 - a) **rendes**
 - b) **rendkívüli**
2. Bírálati szint:
 - a) **fellebbviteli**
 - b) **nem fellebbviteli**
3. Döntési terjedelem
 - a) **átszármaztató hatályú**
 - b) **nem átszármaztató hatályú**
4. Hatály szerint
 - a) **önálló**
 - b) **járulékos**

Perorvoslatok 3. – (perorvoslati rendszerek)

1. Fogalma:

- a) Perorvoslati rendszer
- b) Fellebbviteli rendszer

2. Osztályozása:

- a) Kasszációs
- b) Jogi revíziós
- c) Reformatórius
- d) Vegyes

Fellebbezés 1. – (fogalma, tárgya, határideje)

1. Fogalma

A fellebbezés **teljes átszámzatató hatályú rendes perorvoslat:**

- a) A jogsérelmet: megvizsgálja
minősíti
orvosolja
- b) Az orvoslás lehet a határozat megváltoztatása!

2. Tárgya:

Fellebbezhető határozatok:

- ítélet
- végzés, ha a Pp. külön megengedi
- első fok módjára hozott végzés, amely ellen külön fellebbezésnek lenne helye
- a másodfok fellebbezést, csatlakozó fellebbezést visszautasító végzése

3. **Ítélet elleni fellebbezésben támadható:** ha indokolni kell a végzést

4. **Határidő:** **15 nap**

Új határidő:

- a) **csatlakozó fellebbezésre:** **15 nap**
- b) **fellebbezési ellenkérelemre** **15 nap (lehet kérelemre + 15)**

Fellebbezés 2. – (fellebbezésre jogosultak)

1. Pp.: a fél;
akire rendelkezést tartalmaz.
2. Továbbá: beavatkozó,
ügyész
 - házasság érvénytelenségének megállapítása iránti perben akkor is, ha nem volt peres fél [CKOT 9.]
Ezért kell neki megküldeni az ítéletet.

Fellebbezés 3. – (a fellebbezés tartalma)

1. **Alaki követelmények:** speciális írásbeli beadvány
2. **Tartalmi követelmények:**
 - a) támadott **ítélet száma**,
 - b) támadott **rendelkezése** vagy része,
 - c) **határozott kérelem**, hogy mennyiben változtassa meg, vagy helyezze hatályon kívül,
 - d) a **gyakorolni kért felülbírálati jogkört**, az alapul szolgáló **indokok kifejtésével**,
DE: a Pp-nek a felülbírálat formájára vonatkozó §-ára nem kell hivatkozni (eljárásjogit vagy anyagi jogit kér)
 - e) az anyagi vagy eljárási **jogszabálysértést, konkrét jogszabályhely** megjelölésével,
kivéve: ha a felülbírálati jogkör gyakorlásának nem feltétele a jogszabálysértés,
 - f) ha kér **tárgyalást**.

FONTOS gyakorlati szempontok a fellebbezés tartalmára:

- Ad e)
1. a határozatban sértett **jogszabályhely** konkrét megjelölése, [§ (..) bek.]
 2. a hivatkozott **jogszabálysértés** tartalmi leírása,
 3. a jogszabálysértés részletes **jogi indokolása**.
- a) Ha **több jogszabálysértést** felhoz, mindegyikre nézve kötelező az 1-3. alattiak előadása!
 - b) Ha **több ítéleti rendelkezést** támad, mindegyikre nézve kötelező az 1-3. alattiak előadása!

[KTT 20.; CKOT 52.]

3. Lehetséges: 1. **hatályon kívül helyezés iránt**; [ha nem áll meg] 2. **változtassa meg**.
4. **Illeték: 8 %**

Fellebbezés 4. – (a bírósági teendők)

1. **Nincs osztott perszerkezet!**
2. **Elsőfokú bíróság teendői:**
 - a) visszautasít: elkésett
a fél nem fellebbezheti
 - b) hiánypótoltat: ha hiányos
 - c) visszautasít: ha nem pótolta a hiányt
 - d) felterjeszt: 8 nap
kivéve: ha igazol a tárgyalás elmulasztása miatt
(vizsgálati sorrend: igazolás – fellebbezés)
3. **Kimaradt: ugró felülvizsgálat**
4. **Új tényállítás, bizonyítási indítvány:** alap az „újítási (novációs) tilalom!
„önhiba hiánya + kedvezőbb ítélet” (mint az 1952-es Pp-ben)
5. **Másodfokú bíróság teendői:**
 - a) Elnök:
 - Hiányt pótoltat
 - Visszautasít (ha már az elsőfoknak kellett volna)
 - Kézbesített (fellebbezést) + tájékoztat (ellenkérelem, csatlakozó fellebbezés, tárgyalás tartása)
 - Végrehajtás felfüggesztéséről határoz (ha volt előzetes vh.)
 - Részjogerőt végzéssel megállapíthatja (az elj. során bármikor)
 - b) Tanács:
 - Felfüggeszti az eljárást (ha elsőfokon folyik: kijavítási, kiegészítési, igazolási elj.)

Fellebbezés 5. – (felülbírálati jogkör 1.)

Felülbírálati jog(kör): 369. §

- a) **eljárásjogi** [az eljárás szabályszerűségének vizsgálata]
végzéseket is, kivéve: nem fellebbezhető, vagy külön fellebbezhető végzések.
- b) **anyagi jogi** [az ítélet anyagi jognak való megfelelésének vizsgálata, mert a releváns tényállást az anyagi jog jelöli ki] [BDT2019. 4084.]
 - ba) **a tényállást módosíthatja, kiegészítheti, mert**
 - a bizonyítás eredménye okszerűtlen volt
 - az első- vagy másodfokon felhozott tényre bizonyítást folytatott
 - bb) **eltérő jogi következtetésre** juthat a megállapított tényekből
 - bc) **felülmérlegelheti a jogi minősítést** azonos tényállás mellett
 - bd) **tárgyalhat** és dönthet az elsőfok által nem tárgyalt kérdésben
 - be) **felülmérlegelhet**, ha az anyagi jog mérlegelést enged
pl.: kötbér mértéke, sérelemdíj mértéke
- c) **anyagi pervezetési:**
 - ca) bizonyítás körében:
 - a felek tehetnek **perfelvételi nyilatkozatot és bizonyítási indítványt**
 - cb) jogértelmezés körében:
 - a felek tudomására hozza az **eltérő jogértelmezését**, amihez képest a felek tehetnek **perfelvételi nyilatkozatot és bizonyítási indítványt**

Fellebbezés 6. – (felülbírálati jogkör 2.)

MÁST NEM VIZSGÁLHAT a másodfok, mint a **kért felülbírálati jogkör**.

Kivéve: abszolút hatályon kívül helyezés vagy megszüntetés.

1. Hatályon kívül helyezés kérhető:

- a) ha az eljárást **meg kell szüntetni**
kivéve: ha a hiány pótolható vagy a fél az eljárást jóváhagyja
- b) ha **eljárás szabálysértés miatt** hatályon kívül **kell** helyezni a határozatot:
 - ba) összetétel
 - bb) kizárt bíró
 - bc) felülbírálatatlan az orvosolhatatlan formai hiba miatt.
- c) ha **eljárás szabálysértés miatt** hatályon kívül **lehet** helyezni a határozatot, mert az eljárás lényeges szabályának megsértése az ügy érdemi eldöntésére kihatott és annak orvoslása másodfokon nem lehet vagy nem célszerű :
 - pl.: az elsőfok nem hallgatta meg az idézett, de meg nem jelent tanút, aki azonban már meghalt.

Fellebbezés 7. – (felülbírálati jogkör 3.)

2. **Korlátai** a felülbírálati jogkörnek:

a) Amit a felek a fellebbezésben, fellebbezési ellenkérelemben, csatlakozó fellebbezésben **előadtak**.

b) nem hivatkozták, de **észleli**:

ba) **eljárási szabálysértést**, amit a felek tudomására hoz, de csak a fellebbező kérelmére veszi **figyelembe**

bb) **az anyagi pervezetés nem megfelelőségét**, de csak a fellebbező fél kérelmére veszi **figyelembe és végzi el** a saját anyagi pervezetését.

Kivétel: semmisség (hivatalból észleli és elvégzi a saját álláspontja szerint helyes anyagi **pervezetést**)
[C51.]

A szabály lényegében a másodfok „**hatályon kívül helyezési szabadságát**” **korlátozza!!!**

Fellebbezés 8. – (felülbírálati jogkör 4.)

Részjogerőre emelkedik az elsőfokú ítélet nem támadott része.

- a) **nem oldható fel** a fellebbezés megváltoztatásával
- b) **nem oldható fel** még keresetváltoztatással, ellenkérelem-változtatással sem. [CKOT 47.]

Keresetváltoztatás, ellenkérelem változtatás:

- a) „**meglepetés ítélet**” esetén,
- b) a másodfok észlel hivatalból figyelembe veendő **tényt**,
- c) a felektől és az elsőfokú bíróságtól **eltérő jogértelmezést** észlel.

Beszámítás a fellebbezésben vagy a másodfokú eljárás során:

- a) ellenfél **elismeri**,
- b) más perben hozott jogerős **ítéleten** alapul.

Fellebbezés 9. – (ellenkérelem)

Fellebbezési ellenkérelem:

„Ne fogadja el a fellebbezésben előadottakat és hagyja helyben az elsőfokú ítéletet”

Helytelen: „utasítsa el a fellebbezést”

a) Járulékos eljárási cselekmény: hatálytalanná válhat

b) Előterjesztése:

- fellebbező ellenfele
- 15 nap (+ 15 nap)

A határidő után előterjesztettet a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyja (hatálytalan elj. cs.), ezért az ítélet indokolásában sem foglalkozik vele (csak megemlíti), a perköltség elszámolásnál pedig az előterjesztésének díjával sem számol. [CKOT 19.]

- írásban a II. fokú bíróságnál
- megváltoztatható
- illetékmentes

Fellebbezés 10. – (csatlakozó fellebbezés, beszámítás)

Csatlakozó fellebbezés:

- fellebbező ellenfele
- „Kéri az ítélet megváltoztatását, a fellebbező terhére”
- illeték: 4 %

Beszámítási kifogás:

„elenyészteni a követelést”

Feltétele:

- ellenfél elismeri
- jogerős ítéleten alapul
(+ ítélet hatályúak: egyezség, bmh., fmh.)
- illetékmentes

Fellebbezés 11. – (végzés ellen)

Fellebbezhetőség: ítélet
végzés

1. ha a Pp. megengedi külön fellebbezéssel,
2. ha indokolási kötelezettséget ír elő:
az ítélet elleni fellebbezésben támadható
3. nem fellebbezhető.

Elsőfok módjára hozott végzés fellebbezhető:

1. Ha a másodfok az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezi és az **eljárást megszünteti** olyan ok alapján, amelyet az elsőfokú bíróság még nem vizsgálhatott, mert az elsőfokú eljárásban nem merült fel. [KTT 6.]
2. Ha az ítélet elleni fellebbezéssel indult másodfokú eljárásban a felek egyezséget kötnek, a **jóváhagyó vagy megtagadó végzés ellen.** [KTT 49.]

Elintézés:

- a) maga tesz eleget
- b) kézbesíti az ellenfélnek
 - észrevétel (8 nap)
 - tárgyaláson kívül
 - esetleg meghallgatás

Illeték: 3 %

Fellebbezés 12. – (keresetlevelet visszautasító végzés ellen)

Csak a felperes fellebbezheti.

Két esetkör lehet:

1. **Az adatok rendelkezésre állnak:**

Végzést „**megváltoztatja és a keresetlevél visszautasítását mellőzi**”

[1/2019. PJE hat.; BDT 2018.3872.]

2. Az adatok hiányosak, a **keresetlevél további vizsgálata** szükséges:

A végzést „hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot **új eljárásra** utasítja.”

[1/2019. PJE hat.; K45.; ÍH 2019.25.]

Fellebbezés 13. – (elbírálása)

1. **Főszabály:** tárgyaláson kívül.
2. **Tárgyaláson, ha:**
 - a) fél kéri,
DE: pénzbírság, ha nem jelenik meg!
 - b) bíróság szerint **indokolt**,
 - c) **bizonyítást** kell lefolytatni.
3. **Mindig tárgyaláson kívül:** (mint az 1952-es Pp-ben)
 - a) végzés ellenit
 - b) kötelező hatályon kívül helyezés
 - c) indokolás ellenit
 - d) perköltség, illeték, állam által előlegezett költség
 - e) teljesítési határidő, részletfizetés, előzetes végrehajthatóság
4. **A tárgyalás:** kitűzése (4 hónap – 15 nap) – lefolyása
5. **Tárgyaláson kívüli elbírálás:**

Fellebbezővel közli: ellenkérelmet:	tehet észrevételt írásban
csatlakozó fellebbezést:	tehet ellenkérelmet írásban

Fellebbezés 14. – (másodfokú határozatok 1. – érdemről)

1. Ítéletek:

- a) ítélet
- b) részítélet

Eshetőleges kereseteknél:

- ba) Ha az elsődleges kereseti kérelmet az elsőfok megítélte, de a másodfok szerint az elsődleges kereset alaptalan:
 - ha nincs hatályon kívül helyezési ok, a további kereseteket elbírálva, az ügy érdemében dönt
- bb) Ha nincs tiszta tényállása:
 - részítélettel megváltoztatja az elsőfokú ítéletet, amellyel az elsődleges keresetet elutasítja, a további keresetekre pedig elrendeli az elsőfokú eljárás folytatását [CKOT 24.]

- c) közbenső ítélet

2. Érdemben dönt: [alternatívái: (383. §)]

HA nincs szükség hatályon kívül helyezésre:

- a) **helybenhagy**
 - a döntés véglegessé válik
- b) **megváltoztat**
 - ba) **egészben**
 - a másodfok döntése lép az elsőfok helyébe
 - bb) **részben**
 - az első- és másodfok döntése együtt tartalmazza a végleges döntést

Fellebbezés 15. – (másodfokú határozatok 2. – eljárásról)

2. Végzések:

a) hatályon kívül helyező és megszüntető

aa) ha az elsőfoknak nem volt hatásköre

[1. hat. kívül helyez, 2. elj. megszünteti, 3. áttételt elrendeli]

[CKOT 48]

b) hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító

ba) kötelező

bb) lehetséges

„ha **szükséges** az elsőfokú eljárás **megisméltése vagy kiegészítése**, mert az elsőfokú eljárás **lényeges szabályainak** megsértése az **ügy érdemi eldöntésére** kihatott, és annak orvoslása a másodfokú eljárásban **nem lehetséges, vagy nem észszerű.**”

pl.: gah-i perben nem rendeltek az alperesnek ügygondnokot.

DE: **csak akkor, ha a fellebbező** erre hivatkozással kérte a hatályon kívül helyezést!

bc) perfelvételtől – érdemi tárgyalástól

Tehát: hatályon kívül helyezés csak végső esetben!

Mert: ekkor a másodfok **megfosztja** az elsőfokú határozatot a joghatásaitól **ÉS** lényegében **elhalasztja** az érdemi döntés meghozatalát.

Fellebbezés 16. – (másodfokú határozatok 3.)

1. **Csak kijavít**, de egyebekben helyben hagy:
 - „azzal a pontosítással hagyja helyben, hogy ...” [CKOT 17.]
3. **Egyezség**
4. **Írásba foglalás után:** II. fok 8 napon belül megküldi
5. **Közlés:** I. fok 15 napon belül kézbesített
6. **Csak hatályon kívül helyezést kér:**
 - de a fellebbezés megalapozatlan:**
 - a) Főszabály [382. §]:
Az érdemmel nem foglalkozik ÉS helybenhagy!
 - b) Kivétel keresetlevelet visszautasító végzésnél:
 - de helyesen indokolja, hogy a keresetlevele befogadható:**
 - ellentétben álló a gyakorolni kért felülbírálati jogkör (eljárási szabálysértés) és a kívánt és megindokolt döntés (befogadás)
 - alkalmazandó a „tartalom szerinti elbírálás elve” [110. § (3) bek.]
 - Lásd: 1/2019. PJE hat.
Alaptörvény „célkutató” jogértelmezési követelménye

Fellebbezés 17. – (ugró fellebbezés)

A Pp. nem tartotta fenn az ugró (közvetlen) fellebbezés intézményét.

Ha: elsőfokon a törvényszék járt el,
a felek jogi képviselővel jártak el,
a fellebbezéshez csatolt közös kérelmükben,
vagyonjogi ügyben,
a fellebbezésben vitatott érték az 500 ezer Ft-ot meghaladta.

Viszont: a Kúria másodfokú határozata ellen nem volt helye felülvizsgálatnak!

Perújítás 1. – (okok, megengedhetőség)

1. Okok:

- a) El nem bírált tény, bizonyíték, határozat – kedvezőbb határozat
- b) Bűncselekmény – törvény ellenére pervesztes
- c) EuB határozat saját ügyében – de elégtételt nem kapott
- d) Res iudicata
- e) Hirdetményi kézbesítés – szabályok megsértésével

2. Megengedhetőség

Ad a) önhiba hiánya (alapperben + ellentmondásban, fellebbezésben, csatlakozó fellebbezésben)

Ad b) jogerős bírói ítélet

Ad e) nem mondhatta ki a hirdetményi kézbesítés szabálytalanságát + a fél nem hagyta jóvá az eljárást.

3. Joggyakorlat:

- a) Fmh. elleni perújításnál is irányadó az önhiba hiányának megléte, ha az a) pontra alapítja a kérelmet. [CKOT 27.]

Perújítás 2. – (perszerkezet, perújítási határidő)

1. Az alapperi szabályok szerint, **osztott perszerkezetben.**

a) engedélyezés

b) perfelvétel

- ha az ügyész él perújítással és a fél a perfelvételi tárgyalást elmulasztja beállnak az általános jogkövetkezmények (pl. megszüntetés) [CKOT 21.]

c) érdemi tárgyalás

2. **Perújítási határidő** számítása, **ha a felek személyében változás áll be:**

A jogutódlás a határidő számítását **nem érinti**, mert a jogutód a jogelőd helyébe lép.

Ezért, ha a perújítási okról

a) a **jogelőd nem tudott**, a jogutód a **saját tudomásszerzésétől** számított 6 hónapon belül élhet perújítási kérelemmel.

b) a **jogelőd tudott** és nem volt akadályoztatva annak érvényesítésében, a jogutód csak a **jogelőd tudomásszerzésétől** számított 6 hónapon belül élhet perújítási kérelemmel.

c) ha a perújítási határidő a **jogutódlás előtt már eltelt**, a jogutód az adott perújítási okra hivatkozással már **nem élhet** perújítással.

[CKOT 28.]

Perújítás 3. – (perújítással támadható határozatok)

Perújítással támadható:

1. **jogerős ítélet:**

- a) ítélet
- b) részítélet
- c) közbenső ítélet
- d) kiegészítő ítélet

2. **ítélet hatályú jogerős határozatok:**

(Olyan érdemi határozatok, amelyekhez anyagi jogerő hatás kapcsolódik.)

- a) végzéssel jóváhagyott egyezség
- b) bírósági meghagyás
- c) fizetési meghagyás
- d) közjegyző által jogerős végzéssel jóváhagyott egyezség

Hetv. 12. § (1) A közjegyző végzésével jóváhagyott egyezség a bíróság által jóváhagyott egyezséggel azonos hatályú.

Perújítás 4. – (a perújítási kérelem formája)

A perújítási kérelmet a perben eljáró elsőfokú bíróságnál kell **írásban benyújtani**. [397. § (1) bek.]

DE!

1. Ha első fokon a törvényszék járt el:
 - jogi képviselő – írásban
2. Ha első fokon a járásbíróság járt el:
 - lehetséges szóban előterjeszteni panasznapon [CKOT 29.]

Indoklás:

Szükséges: mert a szóbeli előadást csak a keresetlevélre, a perfelvételi nyilatkozatokra és a fellebbezésre írja a Pp.

Törvény eltérő rendelkezése hiányában **nem kötelező a jogi képviselet** a járásbíróság hatáskörébe tartozó perekben - ideértve a fellebbezési és **perújítási eljárást** is -, valamint a járásbíróság hatáskörébe tartozó perrel összefüggő felülvizsgálati eljárásban az ellenkérelmet előterjesztő fél számára. [72. § (2) bek.]

A fél a **viszontkeresetet, a beszámítást és az ellenkérelmet** tartalmazó nyilatkozatot **a perben eljáró bíróságon** a (2) bekezdésben meghatározott módon szóban is előadhatja, melyet a bíróság az arra rendszeresített nyomtatványon rögzít. [246. § (3) bek.]

Ha a fél jogi képviselő nélkül jár el, a fellebbezést az elsőfokú bíróságon, a bíróság elnöke által jogszabályban foglaltak szerint erre a célra meghatározott **ügyfélfogadási időben szóban is** előadhatja és a fellebbezésben a fellebbezés alapjául szolgáló jogszabálysértés feltüntetésére során mellőzhető a jogszabályhelyre hivatkozás. [388. §]

E fejezet eltérő rendelkezése hiányában a perújítási eljárás során a bíróság **az alapperre vonatkozó szabályok szerint** jár el. [392. §]

Perújítás 5. – (a perújítási kérelem illetéke)

- 1. Főszabály:** az alapeljárás szerinti (6 %-os) illeték fizetendő.
- 2. Kivétel:**
Ha a perújítást a keresetlevél vagy más irat **hirdetményi kézbesítése miatt** kérték, mert megsértették a hirdetményi kézbesítés szabályait.
- 3. Eljárás:**
Az a bíróság jár el, **amelyiknek eljárásában** a jogszabálysértés történt.
Ha szükséges ezért az elsőfokú bíróságnak fel kell terjeszteni a perújítási kérelmet és az iratokat a másodfokú vagy a felülvizsgálati bírósághoz.
- 4. Fizetendő:**
A **hirdetményi kézbesítéssel és az azt követő eljárás érvénytelenségével érintett** eljárási szakasz szerinti illeték (6-8-10 %).
Indoklás:
„A perújítási eljárásban az e törvény szerinti illetéket kell fizetni, tekintet nélkül az alapeljárásban teljesített illetékfizetésre.” [Itv. 49. §]
Tehát:
Az Itv. nem tartalmaz sem a perújításra, sem a hirdetménnyel összefüggő perújítási esetre különös szabályt. [KTT 31.]

Perújítás 6. – (beszámítási kifogás, egyezség)

1. **Előterjeszhető-e** beszámítási kifogás a perújítási eljárásban?

„E fejezet eltérő rendelkezése hiányában a perújítási eljárás során a bíróság **az alapperre** vonatkozó szabályok szerint jár el.” [392. §]

Tehát: nem az elsőfokú eljárás, hanem az alapper szabályai szerint, amibe beleértendő az **első- és a másodfok is**.

Mivel: a perújítás is perorvoslat, akárcsak a fellebbezés, legfeljebb a másodfokú szabályok alkalmazhatók:

Akkor terjeszhető elő, HA: azt az ellenfél **elismeri**, vagy az más perben hozott **jogerős ítéleten** alapul.
(+ egyezség, bmh., fmh.)

MERT: A perújítás megengedése esetén a pert **a perújítási kérelem korlátai között** a perújítási érdemi tárgyaláson újból kell tárgyalni.

HISZEN: A keresetváltatásra a keresetváltatás másodfokú eljárásra vonatkozó rendelkezései az irányadóak. [404. § (1) bek.] [CKOT 26.]

2. **Egyezség is** köthető.

- Amire megkötötték és a bíróság végzéssel jóváhagyta, a jogerős ítéletet az egyezséggel érintett részében hatályon kívül helyezi. [CKOT 49.]

Perújítás 7. – (jogerős fizetési meghagyás ellen)

Kérdés:

Lehetséges-e a jogerős fmh. ellen a perújítás és milyen szabályok alkalmazandók?

Válasz:

1. A jogerős **ítélet és az ítélet hatályával rendelkező határozatok ellen** perújításnak van helye, ha ... [393. §]
2. Ha a fizetési meghagyást ellentmondással határidőn belül nem támadták meg, annak **ugyanolyan hatálya van, mint a jogerős ítéletnek**. [Fmh.tv. 36. § (1) bek.]
A jogerős fizetési meghagyás ellen **perújításnak van helye**. A perújítási eljárás lefolytatására az a bíróság rendelkezik hatáskörrel és illetékességgel, amelyik - ellentmondás esetén - elsőfokú bíróságként a perré alakult eljárás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkezett volna. [398. § (1) bek.]

FONTOS!

Mivel nem terjesztett elő ellentmondást (vagy az elkésett), az el nem bírált tényre, bizonyítékra, határozatra hivatkozás csak akkor lehet sikeres, ha a félnek a mulasztás **nem felróható** (nincs önhiba).

[KTT 27.]

Perújítás 8. – (a perújítási kérelem visszavonása)

A Pp. **nem szabályozza** a kérdést sem az engedélyezési, sem az érdemi tárgyalási szakban.

Ezért:

Visszavonható a perújítási kérelem az érdemi tárgyalás berekesztéséig (mert perorvoslat).

Joghatása (analógia alapján):

Csakúgy mint a keresettől történő elállás esetében, a bíróság **az eljárást megszünteti** (mert nincs eljárást kezdeményező eljárási cselekmény) [241. § (1) bek. *a*) pont].

Az ellenfél **hozzájárulása nem szükséges** sem a kérelem visszavonásához, sem az eljárás megszüntetéséhez.

[CKOT 30.]

Perújítás 9. – (felfüggesztése vh-nak, eljárásnak)

1. Esetei:

- a) Végrehajtási eljárás felfüggesztése,
- b) Közbenső ítélet elleni perújításnál az alapper folytatásának felfüggesztése

2. Feltétele: a perújítás valószínű sikere.

3. Döntés a felfüggesztésről:

- a) kérelemre
- b) hivatalból is.

4. Felek meghallgatása: kötelező!

DE: lehetséges írásban [CKOT 20.]

Perújítás 10. – (perújítási kérelem előterjesztése)

1. Jogosultak:

- a) Felek
- b) Beavatkozó
- c) Akire rendelkezést tartalmaz
- d) Ügyész

2. Határidő:

- a) 1.a)-1.c) alattiakra
- b) Ügyészre

Perújítás 11. – (2018. előtt jogerőre emelkedett ítélet)

1. Ítélet jogerős: 2017-ben
2. Perújítási kérelem: 2018-ban
3. Alkalmazandó: **1952-es Pp.**

Mert a Pp. rendszerében a per egységes,
annak részei:

- elsőfokú eljárás
- rendes perorvoslati eljárás
- rendkívüli perorvoslati eljárások.

[CKOT 63.]

Felülvizsgálat 1. – (eljárásrend, támadható határozatok)

Fogalom és történetiség.

1. Eljárásrend:

Főszabály: a **másodfokú** eljárás szabályai szerint jár el.
nincs osztott perszerkezet.

Nincs magasabb fórum, ezért **tanácsban** hoz határozatot:

- a) ha az első fok szerint hozott határozat ellen külön fellebbezésnek lenne helye,
- b) ha a felülvizsgálati kérelmet visszautasítja.

2. Támadható:

- a) jogerős ítélet,
- b) az ügy érdemében hozott jogerős végzés
- c) a keresetlevelet visszautasító végzés,
- d) az eljárást megszüntető jogerős végzés.

3. **Nincs helye** felülvizsgálatnak: a perindítást megelőzően, illetve a polgári per folyamán kötött **egyezséget jóváhagyó végzés ellen.** (K50.)

Felülvizsgálat 3. – (kérelem tartalma, visszautasítás)

5. Felülvizsgálati kérelem tartalma:

- a) ítélet megnevezése
- b) jogszabálysértés, jogszabályhely megjelölésével, ami az ítélet érdemére kihatott
- c) jogi indokolást
- d) határozott kérelmet a döntésre
- e) ha a végrehajtás felfüggesztését is kéri, a vh. adatokat

Hiánypótlásnak nincs helye.

6. A felülvizsgálati kérelem visszautasítása az eljárás bármely szakában:

- a) elkésett
- b) nem jogosult
- c) nem nyújtott be egyidejűleg engedélyezés iránti kérelmet (5 MFt alatt)
- d) nem tartalmazza a szükséges elemeket
- e) a fél nem idézhető, ismeretlen helyre költözött.
- f) ha a személyesen eljáró felperes nem nyomtatványon adta be a keresetlevelét és a hiánypótlási felhívást követően sem terjesztette be nyomtatványon. [KD 2019.137.]

6. Az Alkotmánybíróság értesítése:

Ha az elsőfokú bíróság arról értesítette a Kúriát, hogy alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő a jogszabály vagy az ítélet ellen.

Felülvizsgálat 4. – (engedélyezési eljárás)

1. **Az engedélyezés iránti kérelem:**
 - a) **visszautasítás**, ha nem tartalmazza a törvényi feltételeket
A végzést az ellenfélnek nem kell kézbesíteni.
 - b) **döntés az engedélyezésről:**
 - ba) 3 tagú tanácsban
 - bb) elutasítás vagy engedélyezés
 - c) engedélyezés után az **illeték kiegészítése** (2 + 8 %)
2. **Az rPp. alkalmazandó** a 2018. előtt indult ügyben a 2018-ban kezdeményezett **felülvizsgálati eljárásra**. [BH2018. 313.]
 - a) Nem volt még engedélyezési eljárás, ezért az 5 MFt alatti ügyekben sem kérheti eredménnyel az engedélyezést.
 - b) Ha a felülvizsgálattal támadott érték 3 MFt alatt van, a felülvizsgálati kérelmet az rPp. alapján el kell utasítani hivatalból. [BH2018. 313]

Felülvizsgálat 5. – [2/2017. (XI. 13.) PK vélemény az engedélyezésről 1.]

1. „a joggyakorlat egységének biztosítása érdekében”

HA: az ítélet által felvetett jogkérdésben, még nem foglalt állást

FELTÉVE: a joggyakorlat nem egységes vagy az egységes joggyakorlat megbomolhat.

A fél köteles a hivatkozott jogerős ítéleteket csatolni. (Pp. nem írja, de célszerű!)

Legyen elvi jelentőségű a jogkérdés:

- a jogszabály rendelkezésének értelmezése,
 - az alkalmazandó norma alapvető tartalma,
 - a normához kapcsolódó esetleges jogkövetkezmények köre
- pl.: elővásárlásra jogosulttal szemben hatálytalan, de a határidő (30 nap – 3 év) elévülési vagy jogvesztő.

2. „a joggyakorlat továbbfejlesztése érdekében szükséges”

HA: a kialakult joggyakorlat egységes,

DE: a körülmények változása miatt, annak követése nem célszerű.

(gazdasági, társadalmi, jogszabályi környezet, jogtudomány változása)

3. „a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége miatt”

HA: korábban még nem foglalt állást közzétett döntésében,

ÉS: különleges súlyát jelenti, hogy nagy számban előforduló, új típusú ügyről van szó, társadalmi jelentőségét jelenti, hogy a jogalanyok széles körét érinti.

(nem indokolt engedélyezni, ha kis számú ügy, keveseket érint)

Felülvizsgálat 6. – [2/2017. (XI. 13.) PK vélemény az engedélyezésről 2.]

4. **„a fél által felvetett jogkérdést az EuB. elé kell terjeszteni előzetes döntéshozatali eljárásra”**

HA: már az alapeljárásban is indítványozta,

DE: a kérelmet a bíróság elutasította vagy nem döntött arról.

NEM engedélyezi, ha csak a felülvizsgálati kérelemben veti fel először az EuB. megkeresését.

5. **„a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltér az ítéleti rendelkezés”**

MERT: az ítélet jogértelmezése eltér a Kúria korábbi elvi irányítási eszközeiben, közzétett eseti döntésében kifejtettektől.

„Közzétett”: BH, EBH, EBD (amit látott az Elvi Közzétételi Tanács)

Anonimizált döntés NEM elegendő!

6. **Csak a hivatkozott okból engedélyezhető a felülvizsgálat.**

MERT: érvényesül a felek rendelkezési joga! [2. § (2) bek.]

Felülvizsgálat 7. – [2/2017. (XI. 13.) PK vélemény az engedélyezésről 3.]

7. **Visszautasítja a felülvizsgálati kérelmet**, ha nincs helye felülvizsgálatnak a törvény szerint.
Pl.: a per tárgya miatt (apaság, stb.)
határidő eltelt több éve
Az **engedélyezési kérelmet** csak akkor vizsgálja, ha a fenti kizáró okok nem állnak fenn.
Csak a hivatkozott ok szempontjából vizsgálja az ítéletet (egyéb jogszabálysértést még nem vizsgál)
8. **Hiánypótlás:**
- csak alaki hiányosság esetén rendelhető el
pl.: meghatalmazás hiánya
illetékhány
- tartalmi hiányosság esetén nem lehet
9. **Felülvizsgálatot megtagadó végzés indokolása:**
- ha nem kellett visszautasítani a kérelmet és érdemben vizsgálta az engedélyezési okot
[409. § (1) bek. a)-d) pont]
- csak azt kifejtteni, hogy miért nem volt engedélyezhető
pl.: nincs „különleges súlya”, „társadalmi jelentősége”
10. **Felülvizsgálatot engedélyező**
végzésben: csak azt, hogy melyik ok alapján engedélyezte
(ha több okot is írt, melyik alapján engedélyezte, melyiket utasította el)
érdemi döntésben: az engedélyezés indokait

11. „Azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalás”:

- csak akkor eredményez kizárást, ha ez egyértelműen kitűnik a másodfokú ítéletből.

12. Vagyonjogi korlátozás akkor is érvényesül, ha:

- **a keresetlevelet visszautasító** végzés ellen,
 - **az eljárást megszüntető** végzés ellen
- nyújtanak be felülvizsgálati kérelmet,
EZÉRT: szükséges az engedélyezést is kérni.

Felülvizsgálat 9. – (az érdemi elbírálás)

1. Bizonyításnak nincs helye.
2. Tényállás és a bizonyítékok felülmérlegelésének nincs helye.

Kivétel ha a tényállás megállapításban:

- nyilvánvaló okszerűtlenség,
- nyilvánvaló iratellenesség,
- nyilvánvaló logikai következetlenség.

Felülvizsgálat 10. – (német megoldás)

ZPO 542-544. §§: a Bundesgerichtshof (Szövetségi Legfelsőbb Bíróság, a továbbiakban: BGH) előtti felülvizsgálat lehetősége **nem a pertárgy értékéhez**, hanem a másodfokú bíróság vagy a BGH **engedélyéhez kötődik**.

A felülvizsgálat **megengedéséről először a fellebbezést elbíráló bíróság dönt**, tekintettel arra, hogy ez a bíróság ismeri a per anyagát, a vitás jogkérdést, és állást tud foglalni abban, hogy helye lehet-e felülvizsgálatnak. A megengedő döntéshez a Szövetségi Legfelsőbb bíróság is kötve van. **Elutasító döntés esetén azonban a fél panasszal fordulhat a BGH-hoz**, amely a felülvizsgálatot maga is megengedheti.

A felülvizsgálatot a hatályos szabályozás értelmében **akkor kell megengedni**, ha a **jogvitának elvi jelentősége** van, vagy ha a **jogfejlesztés** vagy a **jogalkalmazás egységének biztosítása** a BGH döntését követeli meg. A német rendszer előnye, hogy nem általánosságban, minden bíróságtól követeli meg a BGH joggyakorlatának feltárását, hanem csak a másodfokú bíróságoktól. Nekik viszont nemcsak az indokolásban, hanem a rendelkező részben is számot kell adniuk arról, hogy mennyiben követik, vagy térnek el az irányadó joggyakorlattól. (Osztovíts)

Jogegységi panasz 1 – (fogalom, esetei)

1. Fogalom: a jogegység biztosítása érdekében, csak kúriai határozattal szemben.

2. Esetei:

a) a felülvizsgálati kérelem alapján a határozatot hatályában fenntartó határozat ellen, ha a fél jogkérdésben a közzétett határozattól való eltérést állította,

b) a felülvizsgálatot megtagadó határozat ellen, ha a felülvizsgálati kérelemben a fél jogkérdésben a közzétett határozattól való eltérést állította,

c) ha a Kúria ítélkező tanácsa jogkérdésben anélkül tért el – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – a közzétett határozattól, hogy az alsóbbfokú bíróságok határozata attól eltért volna.

Jogegységi panasz 2. – (eljárás)

1. Jogosultak
2. Határidők
 - a) 2020.07.01-jén és utána meghozott jogerős ítélet ellen
 - b) közléstől számított 30 napon belül
3. Eljáró tanács
4. Határozatok
 - a) elutasít
 - b) megállapít (kasszál + új eljárás)
 - c) megállapít (hatályban tart + közzététel)
- hatálya

Eredményes alkotmányjogi panasz – az alkotmányjogi panasz befogadása

Feltételei:

1. **„a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette”:**

Csak a **rendes** jogorvoslatokra vonatkozik!

[nem köteles felülvizsgálatot vagy perújítást kezdeményezni]

DE: ha folyamatban van a felülvizsgálati vagy perújítási eljárás az akadálya az alkotmánybírósági eljárásnak – „visszautasítás érdemi vizsgálat nélkül”

AZONBAN: ha az egyesbíró még nem hozta meg a visszautasító végzést és befejeződik a felülvizsgálati vagy perújítási eljárás, a főtítkár beszerzi a panaszos nyilatkozatát, hogy kérelmét fenntartja vagy kiterjeszti a felülvizsgálatban vagy perújításban hozott döntésekre is.

2. A határozat **az „ügy érdemében”** hozott vagy az „eljárást befejező egyéb” határozat.

EZÉRT: nem támadható a perújítást elrendelő végzés,

DE: támadható a perújítási kérelmet elutasító végzés.

[1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás]

Eredményes alkotmányjogi panasz – a Kúria eljárása

1. Lényegében nincs változás.

2. EBH2016. P.9.

Az eredményes alkotmányjogi panasz nyomán megismételt eljárásban is van lehetősége a rendes bíróságnak a szabad **mérlegelésre**, kivéve az alkotmányjogi kérdést.

Családjogi perek aránya a járásbíróságokon 1.

2019. I. félévében az arány országos átlagban **37 százalék** volt, amely azt jelenti, hogy ebben az időszakban összesen 23.789 darab családjogi ügy érkezett a járásbíróságokra.

Családjogi perek aránya a járásbíróságokon 2.

Személyi állapottal kapcsolatos perek közös szabályai

1. Személyes megjelenés a perfelvételi tárgyaláson:

a) Nem természetes személy fél:

- kötelező megjelenni (törv. vagy jogi képviselője)
- nem kérheti a távollétében való tárgyalás tartást [CKOT 28.]
- ha nem jelenik meg:
 - felperes: eljárást megszünteti
 - alperes:
 - felperes kéri: tárgyal,
 - felperes nem kéri: megszüntetés

2. Szakértő alkalmazása:

Valamennyi forma alkalmazható:

kivéve: gah (csak kirendelt) [KTT 18.]

Gondnoksági perek

- **Gondnoksági perek a személyi állapotot érintő perek között**
- • közös szabályok
- • az illetékesség alakulása
- • a gyámhatóság és a hozzátartozó perindítása
- • a perindítást megelőző intézkedések
- • a keresetlevél tartalmi kellékei
- • az ügygondnok jogállása
- • írásbeli/szóbeli ellenkérelem
- **Az idézés és a tájékoztatás tartalma**
- • speciális írásbeli és szóbeli tájékoztatás
- • az alperes meghallgatásának jelentősége
- **A bizonyítási eljárás sajátosságai**
- • hivatalból és indítványra
- • ideiglenes intézkedés
- • szakértői bizonyítás
- **A gondnokság alá helyezés hatálya**
- **Az ítélet tartalmi elemei és formai kellékei**
- **Gondnokság alá helyezés módosítása, megszüntetése és felülvizsgálata iránti perek**
- • különös eljárási szabályok
- • a gondnokolt jognyilatkozata
- • az ellenkérelem és viszontkereset tartalma

Gondnokság alá helyezés 1. – (cselekvőképesség, ügygondnok)

1. Az alperes perbeli **cselekvőképes**.
 - a) Benyújthat írásbeli ellenkérelmet nyomtatványon vagy a tárgyaláson szóban [CKOT 57.]
 - b) Más személyekre ez nem vonatkozik:
 - pl. korlátozottan cselekvőképes perindításra jogosult.
(szükséges az eljáráshoz a gondnok hozzájárulása)
2. **Ügygondnok:**
 - a) kirendelése kötelező
 - „a keresetlevél kézbesítésével egyidejűleg” (korábban nem lehet) [CKOT 58.]
 - b) speciális „kényszerképviselő”, az alperes mellett jár el, nem helyette (garanciális jogvédelem)
 - c) ügyvéd, ügyvédi iroda lehet, DE: nem jogi képviselő!
 - védekezését szóban is előterjesztheti legkésőbb a perfelvételi tárgyaláson (akár csak az alperes, illetve meghatalmazottja) [CKOT 56.]
 - c) alperes jogi képviselőt is meghatalmazhat [KTT 36.; CKOT 55.]

Gondnokság alá helyezés 2. – (védekezés)

- 1. Keresetlevél** kézbesítése + **ügygondnok** kirendelése
- 2. Felhívás** az ellenkérelem előterjesztésére
 - a) alperest
 - b) ügygondnokot is!

Ezt megelőzően nem tűzhető ki a perfelvételi tárgyalás.

[CKOT 59.]

Gondnokság alá helyezés 3. – (perindítás)

1. **Keresetlevél** tartalma:

a) **Általános** követelmények (170. §)

b) **További** követelmények:

- mindenkire

- **gyámhatóságra**

Kivéve:

1. a **környezettanulmány** helyett a szociális bentlakásos intézmény vezetőjének tájékoztatása csatolandó az alperes (vagy gondnokolt) életkörülményeiről és ellátásáról (Gyer 145. §) [CKOT 61.]

2. a gyámhatósági **meghallgatás jegyzőkönyve** elmaradhat, ha az alperes ismeretlen helyen tartózkodik (Gyer. 11. §) [CKOT 60.]

Gondnokság alá helyezés 4. – (szakértő)

1. Alkalmazás:

a) **csak kirendelt** szakértő

b) **más** eljárásbeli szakértő véleménye kivételesen figyelembe vehető

pl.: szerződés érvénytelensége iránti perben nemrég készített,
büntetőeljárásban nemrég készített

(lehetséges, hogy éppen ezekre tekintettel indították a gondnokság alá helyezési pert)

c) **magánszakértő** kizárt

2. **Kirendelés:** kérelemre
hivatalból

3. **Más személyállapottal kapcsolatos perben:**
mindhárom forma alkalmazható!

[KTT 18.]

4. **Aggályos szakvélemény:**

A vizsgálati módszer miatt:

pl.: gondnoksági perben a tárgyaló teremben (tárgyaláson) végzett vizsgálat alapján adott szakvélemény, a vizsgálaton korábban meg nem jelent alperesen (BH2018. 340. Kúria Pfv.II.21.771/2017.)

Gondnokság alá helyezés 5. – (ítélet)

1. Elvi követelmények (Ptk. – BH2018. 340.):

- a) mentális zavar,
pl.: születési probléma; hirtelen sokk
(autóbaleset, váratlan súlyos betegség,
önpusztító kóros függőség: alkohol, drog);
időskori demencia.
- b) fokozatosság,
- c) arányosság,
- d) más módon nem biztosítható az alperes jogvédelme.:

2. KSH: cselekvőképességet korlátozó gondnokság alatt:

2014: 56.245

2016: 57.039

3. Kisebb mértékű csökkenése a belátási képességnek:

- elutasítja a gah iránti keresetet és
- ítéletét közli a gyámhatósággal, **támogató** kirendelése végett.

Gondnokság alá helyezés megszüntetése 1. – (perindítás)

1. Gondnok:
 - **gondnokolt** ellen.
2. Gondnokoltnak:
 - **akinek keresetére** elrendelték
3. Akinek keresetére elrendelték:
 - **gondnokolt** ellen.
4. Egyéb jogosult:
(gyámhatóság, házastárs, élettárs, egyenesági rokon, testvér):
 - **gondnokolt + akinek keresetére** elrendelték
5. Bármely jogosult:
 - **ügygondnok** ellen: ha meghalt akinek keresetére elrendelték

Házassági per 1. – (perindítás)

1. Új szabályozás:

- a) Házassági bontóper és házassági vagyoni jogi per **nem kapcsolható össze.**
- b) Az **életközösség** fennállásának megállapítása.

2. Perindítás:

- a) Házassági bontóperben a **„keresettel érvényesített jog”** a kötelék felbontása.
 - aa) A **„járulékos kérdések”** nem részei a kereseti kérelemnek, ha a házasságot közös kérelemre (régii Csjt: „egyező akaratnyilvánítás”) bontja fel a bíróság.
[**szülői felügyelet** gyakorlása, a különélő szülő és a gyermek közötti **kapcsolattartás**, a **gyermek tartása**, a házastársi **közös lakás** használata, valamint - ez iránti igény esetén - a **házastársi tartás**]
A járulékos kérdésekben való egyezség a közös kérelemben alapuló bontás anyagi jogi előfeltétele.
 - ab) Ezért: a „járulékos kérdések” hiánya miatt:
 - a jogi képviselő keresetlevelét nem lehet visszautasítani,
 - a személyesen eljáró felperest nem lehet felszólítani hiánypótlásra.
- Megoldás: a megkötött egyezséget be lehet írni
- jogi képviselő a keresetlevélbe,
 - személyesen eljáró felperes a nyomtatvány 3.9.2. (egyéb nyilatkozatok, kérelmek) rovatba

[CKOT 5.]

Házassági per 2. – (keresetlevél)

1. Kötelező tartalom:

- a) Általános követelmények
- b) + házasságkötés
- c) + életben lévő gyermekek
- d) + felperesi legitimáció.

2. Nem kötelező, de dönteni kell: **életközösség** időtartamáról!

Ezért: ennek előadása a kereset **tényalapjához** tartozik.

- ha a keresetlevél nem tartalmazza: **visszautasítás** [CKOT 22.]
- ha a felek közösen kérik a bontást, de vitás köztük az életközösség időtartama, azt a bíróságnak vizsgálni kell és amíg nem tud ebben a kérdésben dönteni:
nem hozhat bontó ítéletet [CKOT 23.]

3. „Utolsó közös lakóhely”: az a lakás, amelyben **ténylegesen együtt éltek.**

Nem tartozik ide:

- közös tulajdonban álló lakás (de nem laktak ott)
- egy épületben kialakított, két elkülönített lakrész (szoba, konyha, fürdőszoba, stb.)
[BH2018. 338.]

Házassági per 3. – („gyermek”)

1. „gyermek” fogalma:

- a) Keresetlevélben feltüntetni az adatokat
- b) Ítéletben rendelkezni hivatalból
 - Kiskorú
 - Nagykorú, ha a közös háztartásukban van és középiskolai vagy továbbtanuló. [CKOT 7.]

Házassági per 4. – (perfelvétel 1.)

1. Ellenkérelem előterjesztése

a) Ha „egyező akaratnyilvánítással” kéri:

- alperes részéről nem kell viszontkereset,
- elegendő az „én is kérem”, „nem ellenzem”, mert ez dogmatikailag ellenkérelemnek minősül. [CKOT 6.]
- [elméletileg azonban nem tilos a viszontkereset (PK. 212.)]

2. Perfelvételi tárgyalás:

- Akkor **sem tűzhető ki** a keresetlevél kézbesítésével egyidejűleg, ha a felek közösen írták alá a keresetlevelet vagy „közösén kérték” a mihamarabbi kitűzést. [CKOT 4.]
- Ha a felperes az eredetileg csak bontásra irányuló keresetét megváltoztatja és **további kereseti kérelmeket** terjeszt elő (tárgyi keresethalmazat), ezekkel szemben az alperes előterjeszthet **viszontkereset-levelet** (45 nap) és ellenkérelmet (kötelezően). [CKOT 8.]

Házassági per 5. – (egyezségkötés)

1. Lehetősége fennáll:

a) **Perfelvételi szakban**

b) **Érdemi szakban**

Magyarázat:

- általános szabályok: a házassági perekben is alkalmazandók
- általános szabály: a per bármely szakaszában megkísérelheti egyezés létrehozását
- lehetséges: „rész-egyezség” is

DE: részítélet nem hozható!

2. **Bontóperben:** jóváhagyható, ha a **gyermek tartását** egyösszegben vagy meghatározott vagyontárgy juttatásával rendezik [Ptk. 4:217. § (2) bek.; CKOT 25.]

Házassági per 6. – (vagyonjogi perrel kapcsolat 1.)

1. A bontó- és vagyonjogi keresetek **nem kapcsolhatók** össze.
2. **Bontóperben** rendezhető:
 - a) közös lakás használata
 - b) házastársi tartás
3. **A két per kapcsolódása** lehet:
 - a) **Csak bontóper:** Megállapítja az életközösség időtartamát:

Figyelemmel arra is, hogy a házasságkötés előtti együttélés
vagyonjogilag egybeolvad a házassági életközösséggel.

DE: Kezdetre nem lehet korábbi, mint a házasságkötés napja! [CKOT 27.]

 - ítélet rendelkező részében naptár szerinti tól-ig meghatározással.
 - ha az életközösség több különálló szakaszból állt, mindegyiket külön-külön!
[CKOT 53.]
 - b) **Csak vagyonjogi per:** megállapítja az életközösség időtartamát (a döntés tényalapja)
Hozható erre közbenső ítélet: a közös szerzés jogalapja
[EBH2008. 1782.]
 - c) **Egyidejűleg futnak:**
 - ca) a felek egyezően adják elő: ítélet hozható
 - cb) a felek között vitás: az eljárás „felfüggeszthető”.

Házassági per 7. – (vagyonjogi perrel kapcsolat 2.)

4. **Érvénytelenítési perben ugyanígy:** ha a mindkét fél jóhiszemű volt a házasság megkötésekor.
[Ptk. 4:36. § (1) bek. (köv. dia)]
5. **Egyezség:** **nem lehet az életközösség** időtartamára bontóperben. [CKOT 26.]
Magyarázat:
- Pp. 459. § (2) bek.: „ ... ítéletében megállapítja ...”: ez ítéleti rendelkezés (fellebbezhető)
 - a felek „megegyezése”: egyező előadás

4:36. § [Az érvénytelen házasság vagyonjogi hatásai]

- (1) Ha az érvénytelen házasság megkötésekor mindkét házastárs jóhiszemű volt, a házasság vagyonjogi joghatása - a közös lakás használatát beleértve - azonos az érvényes házasság vagyonjogi joghatásával. Ebben az esetben a házasság érvénytelenné nyilvánítása esetén a vagyonjogi követeléseket mindegyik házastárs oly módon érvényesítheti, mintha a házasságot az érvénytelenség megállapításának időpontjában a bíróság felbontotta volna, vagy - ha az érvénytelenség megállapítására egyikük halála után kerül sor - a házasság ennek a házastársnak a halálával szűnt volna meg.
- (2) Ha az érvénytelen házasság megkötésekor az egyik házastárs volt jóhiszemű, az (1) bekezdés rendelkezéseit a jóhiszemű házastárs kérelmére lehet alkalmazni.

Házassági per 8. – (érdemi tárgyalás)

1. Kitűzés határnapra:

Másnapra azonban már lehet, mert az nem „azonnal”.
[CKOT 52.]

2. Azonnal érdemben folytatni kell, ha:

- a) nincs közös kiskorú gyermek,
- b) személyes meghallgatás nem kötelező:
 - ba) cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alatt áll,
 - bb) ismeretlen helyen tartózkodik (ált. szab.)
 - bc) elháríthatatlan akadályba ütközik (ált. sz.)

Házassági per 9. – (volt közös lakás használati megosztásának módosítása)

1. Ha a bontóperben:

a) „**a bíróság döntött**” – Ptk. 4:85. § (1) bek.

A családjogi szabályokat kell alkalmazni.

a) „**egyezséget kötöttek** és jóváhagyta végzéssel” –
Ptk. 192. § (1) bek.

A szerződésmódosítás szabályait kell
alkalmazni.

[BH2018. 338.]

.

Sajtó-helyreigazítási per 1. – (véleménynyilvánítás szabadsága)

1. Dilemma: a véleménynyilvánítás szabadsága ütközik a személyiségi jog védelme jogáva
2. Sajtószabadság: a hozzáférés lehetősége
 - közvetett (pl. lap alapítás)
 - közvetlen:
 - a) közjogi: pl. választási reklám
 - b) magánjogi: helyreigazítás
válaszadás
3. A helyreigazítás: „nem győzelem” (Pribula) – a hiba (a valótlan közlés) kijavítása.
objektív védelem: független a vétkességtől
4. Cél: gyorsaság a személyiségi jogsértés esetére
„Fixigkeit vor Richtigkeit” – (gyorsaság a helyesség előtt)
- Alapja: a jóhírnévhez való jog
5. EU: nem kíván egységes szabályozást adni – tagállami hatáskör
 - DE: a cél miatt a szabályozások nagyon hasonlóak
 - Kivéve: common law országok nem szabályozzák (GB, USA, Au.)
6. Helyreigazítási jog: igen
7. Válaszadás joga: nem [57/2001. (XII.5.) AB hat.]

Sajtó-helyreigazítási per 2. – (a kereset – a döntés korlátai)

Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló Római Egyezmény:

10. cikk (1) bek.: „mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához”

10. cikk (2) bek.: korlátozhatóság felsorolása

1. Sajtószabadság problematikája:

- a) a véleménynyilvánítás szabadsága
- b) mások személyiségi jogainak védelme

2. Megoldások:

- a) a közvetlen hozzáférés joga - nem alkalmazzák
- b) a válaszadás joga - alkalmazható
- c) sajtó-helyreigazítás - kontinentális jogok ismerik
common law nem ismeri (GB, USA, Au.)

3. „A felperes a bíróságtól a sajtóhelyreigazítási perben **csak azoknak a tényállításoknak a helyreigazítását kérheti**, amelyeket a sajtószervhez a Pp. 342. §-ának (1) bekezdésében meghatározott harminc napon belül megérkezett **írásbeli kérelmében megjelölt**. Különben a peres eljárás során előterjesztett új igények tekintetében a sajtószerv meg lenne fosztva attól a lehetőségétől, hogy önkéntes helyreigazítást tegyen közzé. A peres eljárás során új igény érvényesítésének megengedése ellentétben állna a sajtóhelyreigazítási eljárás általános szabályaival, és az igényérvényesítésre megszabott határidők megkerülésére adna lehetőséget.”

[**PK 13. sz.** A sajtóhelyreigazítási per indításának feltételei - Nem csak a régi, hanem az új Ptk., valamint mind a régi, mind az új Pp. alkalmazása körében megfelelően irányadó]

Sajtó-helyreigazítási per 3. – (alperes védekezése)

1. Határideje: legkésőbb a tárgyaláson
2. Tartalma: az írásbeli ellenkérelemnek megfelelő
3. Lehetséges:
 - a) írásban legkésőbb 3 nappal a tárgyalás előtt, de megküldeni elsőbbségivel egyidejűleg a felperesnek is
 - b) elektronikusan (és nem kell írásban megküldeni a felperesnek)

[CKOT 55.]

Sajtó-helyreigazítási per 4. – (alperes mulasztása)

1. **Feltétel:**

- a) ellenkérelmet nem terjeszt elő,
- b) perfelvételi tárgyalást elmulasztja.

2. **Jogkövetkezmény:** **ítéleti marasztalás** [497. § (4) bek.]

3. **Bizonyítás:** a sajtószerv kötelessége
[aki állít az bizonyít – bizonyítási érdek – bizonyítási teher:
„nemleges tényt nem lehet bizonyítani” – [PK. 14.sz.]
akkor is, ha mástól vette át a hírt (híresztelés)]

4. **DE!**

Valósnak fogadhatja el

- a) a beismert,
- b) egyezően előadott,
- b) bírói felhívás ellenére nem vitatott,
- c) Pp. szerint nem vitatottnak tekintendő, tényállítást,

HA: kétegye nem merül fel.

HA: a felperesi tényállításra nézve **kétegye merül fel:**

- 1. anyagi pervezetést alkalmaz,
- 2. ha a felperes fenntartja a tényállítást:

elutasítja a keresetet.
[CKOT 56.]

Sajtó-helyreigazítási per 5. – (tény – vélemény - bizonyítás)

1. Fogalmak:

Tény a való világ része, annak valamely *objektív* – az emberi tudattól független – mozzanata, a múltban létezett, vagy a jelenben létező érzékelhető jelenség, állapot, esemény, történés vagy cselekvés.

Vélemény a ténnyel szemben *szubjektív* kategória, valamely tényre vonatkozó állásfoglalás, értékítélet, következtetés.

2. Bizonyítás:

A tény valósága *bizonyítható vagy cáfolható*, ezzel szemben egy adott véleménnyel lehet *azonosulni vagy attól elhatárolódni*, de ahhoz a valóság kritériuma nem kapcsolható.

[Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.746/2010/2.]

„Bizonyíthatósági teszt”:

- ha *elvileg* bizonyítható a valósága vagy valótlanlansága: az tény
- ha *elvileg sem* „ „ „ : az vélemény

3. Probléma:

Ha a közlemény tényeket is tartalmaz.

4. Megoldás:

A *tartalmi értelmezés* bírói gyakorlata, egységben a szövegkörnyezettel.

Az *ironikusnak, gúnyosnak, humorosnak szánt kifejezések használata*, még ha azok karakteres jellegük miatt személyeskedők, és ha valójában nem is humorosak – csak véleménynek, de nem tényállításnak minősülnek.

Sajtó-helyreigazítási per 6. – (határozat)

„I. Helyreigazító közleményként a jogosult a **válaszlevele közzétételét is** kérheti. Ha a sajtó a válaszlevelet nem közli, a jogosult a válaszlevél tartalmi körén belül a bíróságtól keresettel kérheti helyreigazító közlemény közzétételének az elrendelését.

Ha a bíróság a keresetnek helyt ad, határozatában - a kérelem és az ellenkérelem korlátai között - belátása szerint állapítja meg a helyreigazítás szövegét és ennek közlésére az alperest határidő tűzésével kötelezi.”

Ha nem lépi túl a szükséges keretet, elrendelheti a válaszlevél közzétételét is.

„II. A helyreigazító közleményből - a maga egészét, összefüggéseit is tekintve - ki kell tűnnie annak, hogy a kifogásolt sajtóközleménynek mely tényállítása **valótlan**, mely tényeket tüntet fel **hamis színben**, illetve melyek a **való tények**. A közlemény szövege nem alakítható úgy, hogy ezáltal a tartalma elveszítse helyreigazító jellegét.”

Nem fűzhető hozzá kommentár.

[**PK 15.** sz. A helyreigazító közlemény tartalmának megállapítása - Nem csak a régi, hanem az új Ptk., valamint mind a régi, mind az új Pp. alkalmazása körében megfelelően irányadó]

A közösséghez tartozással összefüggő személyiségi jog érvényesítése iránti per

1. Fogalma

2. Perindítás:

- a) **felperes nyilatkozata** a közösséghez tartozásról a keresetlevélben
- b) **alperes kétségbe vonhatja** – bizonyíthatja, hogy nem tartozik felperes a közösséghez
- c) **sikeres ellenbizonyítás: a kereset elutasítása** [KTT 21.]

3. Kötelező egyesítés

3. Keresethalmazat:

- a) objektív alapú igények
- b) **kártérítés: elkülönítés** önálló ügyként
felfüggesztés a személyiségi kereset jogerős elbírálásáig

Örökbefogadás felbontása iránti per

1. Felek:

- a) **eseti gyámot** a gyámhatóság rendel [Ptk. 4:145. § (4) bek., CKOT 29.] a törvényes képviselő nem járhat el
- b) De: 14. évét betöltött, perbeli cselekvőképes

Végrehajtási perek 1. – (közös szabályok)

Végrehajtható okiratok:

- a) a bíróság és a közjegyző által kiállított **végrehajtási lap**,
- b) az olyan okirat, amelyet a bíróság vagy a közjegyző **végrehajtási záradékkal** látott el,
- c) a bíróság végrehajtást **elrendelő, letiltó**, illetve **átutalási** végzése, továbbá közvetlen bírósági **felhívást** tartalmazó határozata,
- d) a bíróság **rendbírságról** szóló értesítése, ha a végrehajtási eljárásban kiszabott rendbírság behajtását a 45/A. § (5) bekezdése alapján az önálló bírósági végrehajtó végzi, valamint
- e) a 4/2009/EK tanácsi rendelet alapján kijelölt hazai központi hatóság által a **tartásra kötelezett adatainak** beszerzésére kiállított megkeresés

Végrehajtási perek 2. – (vh. megszüntetése, korlátozása 1.)

1. Perindítás

a) célja:

- másodlagos lehetőség a jogsérelem orvoslására

b) feltétele:

- a keresetben írt okra hivatkozással **nem szüntethető meg** (korlátozható) a végrehajtás a nemperes vh. eljárás során:

{Vht.szerint meg kell szüntetni:

- **foganatosító** bíróság végzéssel:

1. ezt kívánta a jogosult

2. külön törvény rendel:

pl.: felszámolás kezdő időpontjában

- **elrendelő** bíróság végzéssel:

1. ha az adós okirattal valószínűsítette, hogy

1a.) jogerős határozat hatályon kívül helyezte vagy megváltoztatta a végrehajtandó határozatot

1b.) teljesített

1c.) a követelés megszűnt

1d.) a követelés, illetve a vh. jog elévült

2. elrendeli a visszvégrehajtást (ha volt teljesítés)}

Joggyakorlat:

Nem lehet visszautasítani a keresetlevelet, ha arra hivatkozik, hogy a követelés, illetve a vh. jog **elévült** [CKOT 62.]

2. Alkalmazandó Pp.: a perindítás időpontja dönti el [CKOT 63.]

Végrehajtási perek 3. – (vh. megszüntetése, korlátozása 2.)

2. Eljárási szabályok

Birtokvédelmi per 1. – (a keresetlevél benyújtása)

1. Keresetlevél benyújtása

a) Jegyzőnél

- jogi képviselőnek kötelező elektronikusan
[CKOT 53.]

a) Járásbíróságon

Kollektív igényérvényesítés 1. – (Ausztria, Olaszország)

1. **Dogmatikai újdonság:** az anyagi jogerő kiterjesztése.
2. **Külföldi minták:** német „minta eljárás” a tőke befektetők javára
holland csoportos igényérvényesítés egyezségkötési céllal
francia fogyasztóvédelmi szervezeteknek
Hiányzik: Svájc
Csehország
3. **Megoldások:**
 - a) **Ausztria:**
 - közérdekű kereset lehet: tisztességtelen szerződési kikötés
fogyasztói jogokat sértő gyakorlat
 - nincs társult perlés (mással pótolta a joggyakorlat):
„osztrák stílusú class action”:
felperes: fogyasztóvédelmi szervezet, szakszervezet, nyugdíjas szervezet,
kereskedelmi és iparkamarák
alperes: bankok, rossz befektetési tanácsadók
kereset: egyedi kárpótlást nem biztosít, külön pert kell indítani egyénileg
 - b) **Olaszország:**
 - csak társult perlés van (azione di classe) + ügyész amicus curiae lehetősége (2010-től 58)
opt-in rendszerű, a vezető felperes perel (hasonló a magyar szabályozáshoz)

Kollektív igényérvényesítés 2. – (Franciaország)

Franciaország.: közérdekű per + társult per (2014-től)

- **Közérdekű per:** területei:

fogyasztóvédelem, árú értékesítés, szolgáltatás nyújtása, versenyellenes gyakorlat, nem élelmiszer jellegű termékek, lottó, háztartási szolgáltatások terén.

- tényleges fellépés volt:

egészségügyre vonatkozó valótlan állítások, adatvédelem, esélyegyenlőség, ingatlanközvetítés, online szállásfoglalás.

- kereset: a jogszabálysértő gyakorlat megszüntetése iránt

- felperes: 15 arra jogosított szervezet

- **Csoportos kereset:**

balesettel járó utazás miatt

- **Közös képviselési kereset:** (class action jellegű)

- kereset: átengedett követeléseket érvényesíti

- felperes: a szervezet

- ítélet: felperes osztja el a megítélt összeget

Kollektív igényérvényesítés 3. – (Portugália)

Portugália:

Társult per: („accão popular” – népi kereset)

- felperes: bármely polgár megindíthatja
- kereset: megelőzésre, közig. döntés megtámadására, kártérítésre
- ítélet: kártérítés vagy intézkedésre kötelezés
- közzététel: 2 újságban
- hatály: 3 éven belül igényelheti a kártérítést a károsult
opt-out rendszer (csakúgy mint Hollandia, Dánia)
- ténylegesen: kevés volt
pl.: elmaradt előadás jegyárának visszatérítése, angol magániskolák visszatérítés nélküli bezárása, meghibásodott vízmérők árának visszatérítése, digitális televíziózásra átállás költségei miatt.

Közérdekű per:(„accão inibitórias”)

- felperes: ügyész leggyakrabban
- ténylegesen: gyakori
- kereset: hibás teljesítés, nem vagyoni kártérítés

Kollektív igényérvényesítés 4. – (Litvánia)

Litvánia: csak közérdek alapján indulhat

Csoportos per: opt-in rendszerű

- felperes: bárki, de nincsenek részletszabályok
- ténylegesen: 2 volt 2003-2013 között
- szabályozás: Pp-ben, de a szabályozatlanság miatt a Litván Fellebbviteli Bíróság (Lietuvos Apeliacinis Teismas) szerint megoldhatatlan
- gyakorlat: kiváltja a perek egyesítése

Közérdekvédelmi per:

- területei: fogyasztóvédelem, versenyjog, környezetvédelem.
- felperes: ügyész, állam, önkormányzat, kijelölt szervek.
- gyakorlat: tisztességtelen szerződési feltételek miatt évi 50-150 per

Kollektív igényérvényesítés 5.

4. Új Pp. jogalkotói cél:

- a) a joghoz jutás elősegítése,
- b) a költségek csökkentése,
- c) az igazságügy működésének gazdaságossága,
- d) a felek közötti tényleges egyenlőség biztosítása,
- e) az eltérő döntések elkerülése,
- f) a gazdasági szereplők viselkedésmintáinak javítása.

5. Jogalkotói álláspont:

- 6. - Társult per: **új szabályozás:** reprezentatív tények – reprezentatív jog
- Közérdekű per: **egységesítés:** kereset, ítélet tartalma, anyagi jogerő, elévülés
- Osztályos kereset: **elvetve:** nem kell a magánszemély által indítható közérdekű per

Kollektív igényérvényesítés 6.

5. Joganyag alkalmazása:

1. Külön jogszabály **alkalmazni rendeli-e a fejezet szabályait?**
2. A külön jogszabály **tartalmaz-e kiegészítő vagy lerontó szabályt?**

pl. **Kiegészítő rendelkezés:**

- a tisztességtelen általános szerződési feltétellel kapcsolatos közérdekű perben hozott döntésről az elmarasztalt alperesnek közleményt kell közzétennie:

„Közérdekű kereset alapján a bíróság a tisztességtelen általános szerződési feltétel érvénytelenségét az annak alkalmazójával szerződő **valamennyi félre kiterjedő hatállyal állapítja meg**, és elrendeli, hogy a szerződési feltétel alkalmazója a saját költségére gondoskodjék a szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítására vonatkozó **közlemény közzétételéről**. A közlemény **szövegéről és a közzététel módjáról a bíróság dönt**. ... Az érvénytelenség megállapítása nem érinti azokat a szerződéseket, amelyeket a megtámadásig már teljesítettek.” [Ptk. 6:105. § (2) bek.]

Korlátozó rendelkezés lehet:

- a keresethalmazat korlátozása.

Közérdekű per 1. – Perindítás

- Jogalkotói cél: a szabályozás egységesítése: + **közérdekűség!**
- Bíróság** összetétele: egyesbíró, DE: tanács elé utalhatja
- Felek:** az érdekeltek ex lege nem felek („anonim per”)
- Beavatkozás:** kizárva
(nagy számú beavatkozó esetén technikailag is lehetetlen lenne a per lefolytatása)
- Alkotmányos aggály** lehet: a rendelkezési jog korlátozása.
- Válasz: nincs korlátozás, mert a per befejezését követően nyilatkozhat, hogy elfogadja-e az ítéletet vagy egyedi pert kíván indítani. [578. § (1) bek. b) pont]
- Perindítás:** Kulcsfogalom: „a jogosultak érintettségének azonossága”
- Igazolandó:** A csoportképzés módja: földrajzi (adott területen élők)
személyi (adott időpontban születettek)
tárgyi (adott dolgot birtoklók)
vegyes (az előzők kombinációja)
- DE!** a ténybeli és jogi azonosság **igazolásának módja:**
- 1. absztrakt:** a közérdekű perben (legkésőbb a perfelvételt lezáró végzésig)
 - 2. konkrét:** a pert követően a jogerő kiterjesztésekor (végrehajtás)

Közérdekű per 2. – Az eljárás lefolytatása

Az eljárás megszüntetése: **Ha az érintettség azonosságát** a felperes nem tudja igazolni.
Indok: ha érdemi ítélettel lenne elutasítva a kereset, az megakadályozná, hogy a jogosultak más úton (pl. külön perben) érvényesíthessék az igényüket.

Érdemi ítélettel elutasítás: **Ha az igény alaptalan**

Egyesítés:

Feltétele: I. **több jogosult egyidőben indított pert** (törvényszéki hatáskör!)
II. **azonos jogosulti kör,**
azonos érvényesített jog, (és azonos tényalap)
azonos alperes.

Elrendelheti: **lehetőség: hivatalból**
kötelező: kérelemre

Egyesítő lehet: **kizárólagosan illetékes bíróság** alperes lakhelye (székhelye) szerinti bíróság
Joghatás: **felperesek egységes pertársak lesznek (közös perindítási jogot érvényesítenek)**

Közérdekű per 3. – a döntés

Ítélet tartalma

1. **Általános követelmények**
2. **Különös követelmények:**
 - a) **jogosulti kör** meghatározása,
 - b) „összetartozás” **igazolási módjának** meghatározása,
 - c) teljesítésre kötelezés **a jogosultak javára,**
 - d) **perköltség viselése** a felperes javára vagy terhére.
Javára: mert nála merült fel,
Terhére: mert a jogosultak felhatalmazása nélkül indította a pert (saját kockázatra)
3. **Egyezség:** lehetséges: „ha perindítási jogot adott a jogszabály, anyagi jogi rendelkezést is tehet”
magyarázata: kontrollja az anyagi jogosult jogfenntartó jogosultsága (akár a hallgatóság is!)

Közérdekű per 4. – a jogerő

Anyagi jogerő

Kiterjed: **alperesre**

anyagi jogosultakra, HA:

I.) nem pereltek külön

1. volt értesítés (akár nyert, akár veszített – a Pp. nem differenciál)
2. jogosulti elfogadó bejelentés (nincs jogfenntartás) vagy
3. nem volt reagálás (dogmatikai főszabály a jogfenntartás).

II.) folyamatban van egyedi vagy társult per

1. a perben nyilatkozik az ítéletről az alperes,
2. felperes „elfogadja” az ítéletet **ÉS**
 - **eláll** a keresettől
 - a bíróság az eljárást **megszünteti hivatalból** („a per tárgya ítélt dolog”)a bíróság a perköltségben az alperest marasztalja

Lényegileg **opt-out rendszerűvé** válik a pertípus! (Lásd: I.2. és I.3. pont!)

Vesztes **alperes érdeke az értesítéshez:**

1. **felmérni** a további „kitettségét”
2. **elkerülni**, hogy a külön egyedi perekben a közérdekű per anyagát bizonyítási eszközként felhasználják

Közérdekű per 5. – a teljesítés.

Teljesítés:

önkéntes

végrehajtás:

- 1. az anyagi jogosult közvetlenül kérheti,**
- 2. az érintettséget a vh-lap kiállítása iránti kérelem elbírálása során ellenőrzi a bíróság (akár bizonyítást is igényelhet).**

Elévülés (ez anyagi jogszabály!)

Megszakad: a „követelés érvényesítése” esetén [Ptk. 6:25. § (1) bek. c) pont]

DE! Nem követel személyes érvényesítést.

EZÉRT: Ha **nem volt jogosulti elfogadás**, a kereset **elutasítása** esetén „a kereset megindításától” (a keresetlevél benyújtásától) az elévülés **nyugodott**.

TEHÁT: egyedileg vagy társult perben **még érvényesítheti**.

Közérdekű per 6. - Alkotmányjogi panasz

Kérdés: jogosult-e előterjesztésére az anyagi jogosult?

Válasz: ha elfogadja, igen.

Társult per 1. – (perindítás)

Jogalkotói cél: a **rendelkezési jog** teljes fenntartása mellett a tömeges igények gazdaságos érvényesítése.

Opt-in rendszer: a per az érdekeltek akaratából és felhatalmazása alapján indul.

Jellemzői:

1. A jogosult felperesek személyükben **ismertek**.
2. Azonban csak az egy **reprezentatív felperes** egy **reprezentatív igénye** (jog és tényalap) kerül elbírálásra.
3. A nem reprezentatív felperesek **egyedi eljárási jogokkal nem** rendelkeznek.
4. Ha nincs eltérő szabály, alkalmazandók az **általános szabályok**:
pl.: osztott perszerkezet, bizonyítás, fellebbezés, stb.
5. **Hatáskör:** törvényszék vagy járásbíróság
6. **Bíróság** összetétele: járásbíróság: egyesbíró
törvényszék: egyesbíró, DE! tanács elé utalhatja, ha:
- különösen bonyolult,
- kiemelt társadalmi jelentőségű

Társult per 2. – (fogalmak)

Kötelező jogi képviselet: mindkét szinten, mindkét peres félre.

Következmény: nem alkalmazhatók járásbíróóság előtt sem a személyesen eljáró félre vonatkozó szabályok (a XV. fejezet szabályai **kizártak!**).

Kérelmezési – engedélyezési eljárás:

Előfeltételek: 1. Minimum 10 felperes.

2. Jog- és tényazonosság.

3. Összekapcsolhatóság a felperesek és a reprezentatív tények és jog között.

Azonosságnak a lényegét tekintve kell fennállni.

Fogalmak:

1. **Reprezentatív tény:** olyan az egy-egy egyedi igény szempontjából is releváns tény, ami valamennyi felperes tekintetében lényegében azonos.
2. **Reprezentatív jog:** olyan az anyagi jogszabályban biztosított jog, amelyet a felperes állítása szerint az alperes megsértett.
 - a) **fogyasztói szerződésből** eredő igény
Ha a fogyasztónak vállalkozással kötött szerződésből eredő igénye a per tárgya.
 - b) **munkaügyi per**
Ha az igény munkavégzéssel járó jogviszonyból fakad (de nem a Ptk. szerint)
 - c) **környezetterhelés** által emberi cselekvésen vagy mulasztáson alapuló egészségkárosodásból eredő igény vagy kártérítés.
„Környezetterhelés: valamely anyag vagy energia közvetlen vagy közvetett kibocsátása a környezetbe” [1995. évi LIII. tv. a környezet védelméről. 4. § 6. pont]
3. **Összekapcsolhatóság állítása:** szükséges, mert az ítélet egyedileg szól a követeléseikről.
(reprezentatív tények – reprezentatív jog – egyedi követelés)

Társult per 3. – (a keresetlevél)

1. **Benyújtja:** a reprezentatív felperes.
2. **Tartalma:** Engedélyezés iránti **kérelem**

A) A kérelem **tartalma:**

- felperesek
- reprezentatív felperes, helyettes reprezentatív felperes
- meghatalmazott jogi képviselő megnevezése
- reprezentatív tények
- reprezentatív jog
- az összekapcsolás módja
- marasztalás iránti keresetben az egyes felperesek összecszerű követelése
- utalás a társult perlési szerződésre.

B) A kérelem **mellélete:**

- jogi **képviselő** meghatalmazása a reprezentatív felperestől
- társult perlési szerződés.

Példa: **Árleszállítás iránti igény, adott időszakban vásárolt termékekre hibás teljesítés címén
Összekapcsolás** igazolására:

Keresetlevélben hivatkozni a vásárlási **blokkok** (szerződés) bemutatására.
Perfelvétel során ténylegesen igazolni (blokkot, szerződést becsatolni).

[CKOT 30.]

Társult per 4. – (az engedélyezés)

Ideje: leghamarabb 60 napon belül, de legkésőbb a perfelvételt lezáró végzéssel egyidejűleg.

Formája: külön végzés mindig.

Tartalmaznia kell az elbírálandó:

reprezentatív tényeket,
reprezentatív jogot,
összekapcsolás eszközét, módját
határidőt az összekapcsolás tényleges igazolására (pl. blokk)

Elutasítási okok: 1) nincsenek meg az **előfeltételek**

+ 2) **nem célszerű** idő-, költségigény miatt.

Az 1) alatti inkább **objektív** követelményeket, a 2) alatti **szubjektív** mérlegelést jelent.

Ha elutasít, egyidejűleg az eljárást is meg kell szüntetni.

Külön **fellebbezhető**, ezért indokolni kell.

Másodfok köteles elbírálni **30 napon belül**.

Fmh-ből nem alakulhat társult per, akkor se ha a perérték 3 MFt alatt van! [CKOT 30.]

Mert: 1. Pp.: a pert a XLIII. fejezet szabályai szerint kell „indítani és lefolytatni”.

2. Az fmh. eljárásban a kérelemhez nem lehet csatolni mellékletet (pl. társult perlési szerződést, stb.)

3. Kötelező a jogi képviselőt

4. Fmh. eljárásban kizárt a munkaviszonyból eredő pénzkövetelés érvényesítése, stb.

Társult per 5. – (a társult perlési szerződés 1. – tartalma)

- 1. Tartalma, legfontosabb szabályozási körök:**
 - A) Felperesek személye – jogi képviselő**
 - B) Költségek**
 - C) Bevételek**
 - D) Perviteli felelősség**
 - D) Eljáráskontroll**
- 2. Formája:**

Írásban, de nem kötelező az ügyvédi ellenjegyzés.
- 3. Csatolni kell a keresetlevélhez.**
- 4. Alperes és a beavatkozó nem tekinthet bele!**

Zártan kell kezelni.

Társult per 6. – (a társult perlési szerződés 2. – felperesek személyi köre)

Ad A) Felperesek személyi köre

Felek: A társulás lehet **nyílt vagy zárt**.

Tehát: Nem merülhet fel **alkotmányossági aggály** a magánszemélyek rendelkezési joga tekintetében.

Ezért: **Perviteli felelőssége** is a reprezentatív felperesnek van.

Ha a pervitel nem megfelelő a szerződés alapján egyedi polgári perben érvényesíthető ez a felelősség.

A bíróságnak nincs olyan közrehatási felelőssége, hogy a távollévő felperesek érdekeit „védje”.

Közrehatási kötelezettsége az általános szabályok szerint áll fenn.

A reprezentatív felperesnek is peres félnek kell lenni (nem lehet „kívülálló”).

A helyettes megjelölése perökonómiai célt szolgál.

A jogi képviselőt a szerződésben fel kell tüntetni, de ő nem peres fél (nem is kell aláírnia szerződő félként).

Társult per 7. – (a társult perlési szerződés 3. – költségek)

Ad B) Költségek

Magánjogi megállapodás – eljárási korlátozással.

Kötelező szerződési kellék az előlegezésről és a viselésről, pernyerés esetén a felosztásról való megállapodás.

Aránya eltérhet a perbeli érdekeltségi aránytól.

Költségkedvezményel nem lehet visszaélni.

Társult per 8. – (a társult perlési szerződés 4. – bevételek)

AdC) Bevételek

A Pp. **egyetlen kógens** előírása:

- az eredeti követelések arányában teljesít a vesztes alperes.

Nem készíthető ettől az aránytól eltérő „felosztási terv”, és ahhoz kapcsolódó egyéb feltételek, módosító rendelkezések.

Ez a **societas leonina** tilalma.

Társult per 9. – (a társult perlési szerződés 5. – perviteli felelősség)

Ad D) Perviteli felelősség

1. Az eljárás előkészítése során:

Kiemelkedő a szerepe a jövődő reprezentatív felperesnek, hogy listázza az **igényeket**, és előkészítse a **bizonyítási anyagot** már a keresetlevélbe foglalásra, a perfelvételtre.

2. A perfelvétel során:

A perfelvételi tárgyaláson csak a jogi képviselő és a reprezentatív felperes tehet nyilatkozatot (a többi felperes nincs is jelen!). **Előadási és bizonyítékmegjelölési kötelezettségük** van a felpereseknek is, de nevükben a reprezentatív felperesnek, jogi képviselőnek kell nyilatkozatot tenni.

3. A teljes eljárás alatt:

A szakszerű pervitelért **polgári jogi felelősség** terheli (Ptk. és társulási szerződés). De a Ptk. kógens rendelkezéseit nem hagyhatják figyelmen kívül [pl. nem zárható ki senki felelőssége a saját cselekményeiért vagy mulasztásáért (pl. a peranyagszolgáltatás terén), viszont rendelkezhetnek felelősségbiztosítás kötéséről].

4. A felperesi eljárási jogok egységesek és csak egységesen gyakorolhatók!

A reprezentatív felperesnek a szerződés szerint kell eljárni. Ha attól eltér cselekménye az eljárásban hatályos (a felperesek nem támadhatják), de külön polgári pert indíthatnak ellene. [Pl. csalárdul alacsonyabb összegben köt egyezséget]

Egységesség jelentése: csak minden felperesre nézve módosíthatja a keresetet, állhat el a keresettől,
csak minden felperesre nézve fellebbezhet, egyes felperesekre nézve nem, stb

5. Kivétel az egységesség alól: ha egyes felperesek keresetét elutasítja a bíróság az **összekapcsolás** igazolásának **hiánya** miatt.

Fellebbezhet, perújíthat csak ezen felperesekre kiterjedő hatállyal!

Társult per 10. – (a társult perlési szerződés 6. – eljáráskontroll)

Ad E) Eljáráskontroll

1. **Teljes hatállyal képviseli** a társult tagokat a reprezentatív felperes.
2. **Előadási joga: csak a reprezentatív** felperesnek van.
Egyéb felperesek joga: **részvétel** a tárgyaláson (zárt tárgyaláson is),
betekintés az iratokba
3. **Nem vizsgálja** ezért a bíróság a felperes (az ő jogi képviselője) eljárási cselekményeit, hogy az összhangban van-e a társult perlési szerződésben foglaltakkal.
4. **Tájékoztatni a jogerő** mibenlétéről a szerződő feleket a szerződésben. (ügyvéd)
5. **Tájékoztatni az eljárás menetéről** a távollévő feleket a szerződés szerint kell (pl. internet, email), a Pp. nem ír elő tájékoztatási kötelezettséget.
6. **Egyezséget kötni** a szerződés szerint:
 - a) kizárt
 - b) előzetesen írt feltételekkel: pl. minimum összeg, szavazati arány, nyilatkozási határidő, stb.
 - c) szabadon

Társult per 11. – (a társult perlési szerződés 7. – megszűnés, legitimáció)

Megszűnése a társult perlési szerződésnek:

1. Engedélyezés előtt: a kérelmet elutasítja

2. Engedélyezés után:

A Pp. nem rendelkezik, tehát a Ptk. érvényesül.

Elutasítja a keresetet : ha attól a felperes nem áll el, mert:

megszűnik a reprezentatív jog, ami a felperesi legitimáció elvesztését is jelenti egyben.

3. Az elutasítás nem eredményez res iudicatum egyik esetben sem. [CKOT 24.]

Társult per 12. – (belépés, kilépés, nincs félbeszakadás)

1. **Határideje:** csak a perfelvételi szakban.
2. **Kérelmezés – engedélyezés:**
Csak egy alkalommal, **összesített** formában.
3. **Csatolni:** belépési nyilatkozatot,
felmondó nyilatkozatot.
Nem lehet **alkotmányossági aggály**, mert már a társult perlési szerződésben rendelkezni kell róla (hiánya visszautasítási ok).
4. **Engedélyezés feltétele:** ne kelljen „ismételni a perfelvételi cselekményeket”.
Ezért **csak a személyi kör változhat, a reprezentatív jog és tény nem.**
Szabályszerűségéért a reprezentatív felperes (ügyvéd) felelős.
5. **Engedélyezés formája:** Pp. nem szól róla.
S: **Végzés.** **DE:** nem fellebbezhető, mert érvényesül a főszabály, hogy ha a Pp. külön nem írja, a végzés nem fellebbezhető.
6. **Nincs félbeszakadás** a reprezentatív felperes halála, megszűnése miatt:
 - a) a jogutód nélküli megszűnés sem eredményezi az eljárás megszüntetését,
 - b) a reprezentatív felperes halála, megszűnése esetén „belép” helyére a helyettes reprezentatív felperes (neki kell bejelenteni),
 - c) bármely más felperes halála, megszűnése esetén a jogutód személyét a reprezentatív felperes jelenti be és az eljárás „folyik tovább”

Társult per 13. – (ítélet, perorvoslatok, végrehajtás)

1. **Ítéleti tényállás:** a bizonyított **reprezentatív tényekből**.
2. **Jogalap:** az ítéleti **tényállás** alapján.
[Nem absztrakt tényállás, mert a reprezentatív tényeket a valamennyi követelést összekapcsoló lényeges közös tények adják. Kisebb eltérések (pl. vételár eltérések) nem számítanak]
3. **Marasztalás:** azok javára **egyedileg**, akik az összekapcsolást a megadott határidő alatt igazolták.
Kizárt az egyösszegű marasztalás, hogy azt majd a reprezentatív felperes ossza fel.
(Franciaországban viszont a képviseleti keresetet előterjesztő fogyasztóvédelmi szervezet osztja fel az összeget, vagy felkér erre végrehajtót, ügyvédet.)
4. **Perorvoslatok:**
 - Főszabály: az **egységesség**
 - Kivétel:** ha egyes felperesek követelését az **összekapcsolás igazolásának hiánya** miatt utasította el a bíróság – a felperes csak ezekre kiterjedő hatállyal is fellebbezhet, perújíthat.
Az egyes felperesek azonban önállóan nem élhetnek perorvoslattal.
5. **Perköltséget:** a reprezentatív felperes viseli, illetve őt illeti.
Ezért: **költségkedvezményt** a társult felperesek nem kérhetnek [CKOT 59.]
6. **Végrehajtás:** megszűnik az egységesség, **egyedileg** kell kérni a vh-lap kiállítását.
[Ezért is egyedi a marasztalás,]
Jogi képviselő kérheti, mert a perbeli meghatalmazás kiterjed a vh-eljárásra is.

Társult per 14. – (prejudicialitás, egyesítés)

1. Variációk az egyidejű perlésre:

- Társult per - a) másik társult per
b) közérdekű per

2. Felfüggesztés nincs, mert:

ad a) Nincs félazonosság és a jogerő sem hat ki az adott perben nem szereplő jogosultakra (nincs prejudicialitás)
Nem érvényesül a „megelőzés” szabálya.
A felfüggesztés kifejezetten **tilalmazott!**

ad b) A társult pert a reprezentatív **felperes kérelmére felfüggesztheti** a közérdekű per jogerős befejezéséig.

Folytatás: annak alapján, hogy elfogadja-e a közérdekű perben hozott ítéletet vagy sem.

3. Egyesítés nem lehetséges, mert:

Nincs félazonosság és két (több) társult perlési szerződés lenne, amit már az engedélyezéskor össze kellene (kellett volna) vetni.

A kizárás biztosítja az alkotmányos önrendelkezési jogot.

Társult per 15. – (perfüggőség, res judicata)

Variációk az egyidejű perlésre:

- Társult per - a) másik társult per
b) közérdekű per
c) egyedi per

4. Perfüggőség nincs, mert:

- ad a) nincs félazonosság (esetleg a kereseti kérelem is más) – a reprezentatív jog- és tényazonosság lehetséges.
ad b) nincs félazonosság (a kereseti kérelem is más)
jog- és tényazonosság csak a pertárgyra nézve hasonló (absztrakt – konkrét)

5. Res judicata nincs, mert a Pp. kifejezetten kizárja!

- ad a) mint a perfüggőségénél
ad b) a reprezentatív jog- és ténykérdésben hozott döntés irányadó lehetne, de ezzel elvonnánk az egyes személyek önrendelkezési jogát, holott ők nem adták beleegyezésüket a közérdekű perléshez.
ad c) nincs konkrét azonosság

Társult per 16. – (külföldi megoldások 1.)

- 1. Ausztria:** „osztrák típusú class action”:
A követeléseket egy fogyasztóvédelmi szervezetre ruházzák és ez érvényesíti az aggregált igényeket egy keresetként a saját nevében,
 - 2. Olaszország:** „azione di classe”
opt-in rendszer: van főfelperes
2010-16: 58 ilyen per volt (kevés)
 - 3. Franciaország:** „class action”
A fogyasztóvédelmi szervezetek indíthatnak pert kártalanítás iránt, ha rájuk ruházzák a követelést.
A megítélt összeg a felperes osztja fel.
Opt-in rendszer.
 - 4. Portugália:** „accão popular”:
lényegében bárki indíthatja
opt-in rendszer: kevés ügy volt
- Példák:
- 1998 – *Dulce Pontes Bizet's Carmen* ügy elmaradt előadás jegyek árának visszatérítése miatt;
 - 2002 – „*Open School*” ügy angol magániskolák visszatérítés nélküli bezárása miatt;
 - 2006 – „*Elromlott vízmérők*” ügye meghibásodott vízmérők javítási költségeinek visszatérítése miatt;
 - 2013 – *Digital Terrestrial Television (DTTV)* ügy a digitális televíziózásra történő átállás során történt mulasztások miatt.
- 5. Litvánia:** nincs külön szabályozva, de lehetséges (Civilinio Procesu Kodeksas – Pp) szerint opt-in rendszerüként értelmezik az általános szabályok szerinti pert, mert csoportper nem indítható, de az ügyeket egyesítik

Társult per 17. – (külföldi megoldások 2.)

6. Minden államban:

- létezik azonban a közérdekű igényérvényesítés
- ügyész és arra feljogosított szervezetek indíthatják
- általában nem az egyedi kártérítés iránt indul, hanem a jogsértés megállapítását, az eltiltást kérik
- az ítélet után egyszerűsödnek az egyéni keresetekkel indított perek

7. Rendszerek társult perre:

Opt-out: Portugális, Dánia, Hollandia

Opt-in: többi állam (ahol van)

Nincs: dogmatikailag: Ausztria
gyakorlatilag: Litvánia

Külföldi elem 1. – Kisértékű követelések európai eljárása 1. – a rendelet

1. **861/2007/EK r.: European Small Claims Procedure (ESC eljárás)** – hatályos 2009.01.01.
2. Jellege: **sui generis** eljárás
3. Perérték: **2.000- €**
4. Szabályozási cél: egységes, átlátható,
**elismerés biztosítása,
vh. tanúsítvány** bevezetése
5. Cél teljesülése: 2013-ban jelentés (Mo. nem)
 - a) költségek 40%-kal csökkentek
 - b) pertartam 2 év 5 hónapról 5 hónapra csökkent
6. Lényeges rendelkezései:
 - a) **formanyomtatványok**
 - b) **határidők**
 - c) **tárgyalás – bizonyítás**
 - d) **előzetes végrehajthatóság**
 - DE: az ítéletet hozó bíróság szerinti államban lehet perorvoslat („az ítélet semmis” – „hatályban marad”)
 - e) végrehajtás szerinti államban nem lehet érdemben felülvizsgálni
 - DE: az adós hivatkozhat a res iudicata-ra
 - f) vh. kérelemhez csatolni: **ítélet + vh. tanúsítvány**

Külföldi elem 2. – Kisértékű követelések európai eljárása 2. – a tagállami szabályok

7. A renDELETEZ kapcsolódó szabályokat:

- a) külön törvényben: Hollandia, Finnország, Svédország
- b) az eljárási törvényben: Franciaország (CPC), Anglia és Wales (CPR), Luxemburg, Lengyelország, Németország (ZPO), Ausztria (öZPO), Magyarország (Pp)

8. A kapcsolódó tagállami szabályozási pontok:

- a) a végrehajtási **tanúsítványt** kiállító hatóság és a tanúsítvány elfogadott nyelve;
- b) **végrehajtás felfüggesztésére** és korlátozására jogosult hatóság;
- c) az ESC-eljárásban **hatáskörrel és illetékességgel** rendelkező bíróság;
- d) az eljárási szabályok arra az esetre, ha a kereset vagy a viszontkereset a rendelet hatályán **kívül eső ügyre** vonatkozik;
- e) a **fellebbezés** megengedhetősége

9. Pp. szerinti különös szabályok:

- a) **Hatáskör, illetékesség:** székhelyi jb. – BKKB
- b) **Keresetlevelet** szóban is
- c) **Pp. szerinti eljárás lesz**, ha:
 - viszontkereset meghaladja a 2.000- €-t:
 - 3 MFt-ig: 176. §
 - 3 MFt felett: jb vagy törv.szék
- d) **Fellebbezés** lehetséges az ítélet ellen.

Külföldi elem 3. – Kisértékű követelések európai eljárása 3. - problémák

9. Problémák:

- a) Eu: „keresetet elutasítja” – a ker.levél megvizsgálása után
Pp.: keresetlevelet visszautasítja
- b) Eu: „A bíróság nem kötelezheti a feleket a követelés jogi minősítésére.”
Pp.: jogcím
- c) A tagállami jogokat sok részletszabálynál alkalmazni kell, legalább az eljárási törvények fellelhetőségét közzé kellene tenni.

Választottbíráskodás 1 – (jogorvoslat 1.)

1. Általános szabály: nincs helye rendes perorvoslatnak
szűk körben kérhető az ítélet érvénytelenítése
 - a) **UNCITRAL Model Law**
(United Nations Commission International Trade Law – ENSZ Nemzetközi Kereskedelmi Jogi Bizottság Mintatörvény)
 - b) **Ausztria:** választottbírói törvény
(Schiedsrechts-änderungsgesetz 2006.)
Formailag az öZPO része (ZPO 577-618. §§), de lényegében az UNCITRAL Model Law szabályait képezi le.
Csak érvénytelenítés lehetséges.
 - c) **Anglia:** választottbírói törvény
(Arbitration Act 1996.)
Érvénytelenítés + fellebbezés jogi okból(appeal on point of law)
[Diszpozitív szabály, a felek kizárhatják]
 - d) **Svájc:** külön törvény a hazai és a nemzetközi kereskedelmi választottbíráskodásra
A nemzetközi kereskedelmi választottbíráskodás szabályait a nemzetközi magánjogról szóló törvény tartalmazza
[Bundesgesetz über das internationale Privatrecht (IPRG) 1987.]
Jogeset: Horvátország vs. MOL (vesztegetés)
„közrend” értelmezése a svájci Legfelsőbb Bíróság által
„lemondás a bírósághoz fordulás jogáról” – még érvénytelenítést sem kérhetnek!

Választottbíráskodás 2 – (jogorvoslat 2.)

1. Magyar Vbtv. (2016. évi LX. tv.)

2. **Formái:**

- a) Kijavítás
 - b) Értelmezés
 - c) Kiegészítés
- Csak ítéletre.

3. **Határidők:**

a) – b): 30 + 30 nap

c): 30 + 60 nap

Hosszabbítás: max. 30 nap

d) Érvénytelenítés

Határidő: 60 nap – jogvesztő!

!!! A 60 nap alatt is kérhető az a) – c), és ez meghosszabbítja a 60 napos határidőt!

4. **Az eljárás újraindítása:**

Az érvénytelenítési per felfüggeszthető max. 90 napra [a) – c) pontok lefolytatása érdekében]

Keresetváltogatás vagy viszontkereset lehet, ha realizálódik az a) – c) pont.

5. **Az eljárás folytatása:**

Ha az ítéletet érvénytelenítette a bíróság.

Választottbíráskodás 3– (jogorvoslat 3. - eljárásújítás)

1. **Az eljárásújítás:**

Quasi perújítás.

Felek kizárhatják: mintaklauzula!

2. **Ha nem zárják ki:**

a) **feltételei:**

- 1 év

- okok

b) **eljárás:**

- engedélyezés

- a kérelem korlátai között

c) **döntés:**

- hatályban tartás

- hatályon kívül helyezés + új határozat

3. **Összehasonlítás:**

a) Ausztria: a perújítási okok egyben érvénytelenítési okok is [611. § (2) bek. 6.

b) Rpp.: ” ” ” ” ” (784. § 8. pont)

Források – 1.

- ÉLES, Tamás – DÖME, Attila: *Alapvetések a polgári per szerkezetéhez*. In: Németh J. – Varga I. (szerk.): *Egy új polgári perrendtartás alapjai*. HVG ORAC, Budapest, 2014. 50-78. 63.
- FRANZKI, Harald: *Die Vereinfachungs novelle und ihre bisherige Bewährung in der Verfahrenswirklichkeit*. NJW, 32. Jahrg. 1-14.
- HAHN, Bernhard: *Kooperationsmaxime im Zivilprozess*. Prozessrechtliche Abhandlungen. 55. Heft. Köln, 1983. Heymanns
- JAUERNIG, Othmar: *Zivilprozessrecht*. 19. Aufl. München, 1981. Beck
- KENGYEL, Miklós: *A bírói hatalom és a felek rendelkezési joga a polgári perben*. Osiris Kiadó, Budapest, 2003. 143.
- MAGYARY, Géza: *Magyar perjogi reformmozgalmak*. Magyar Géza összegyűjtött dolgozatai a polgári eljárás, a magánjog és a kereskedelmi jog köréből. I. kötet, MTA kiadása, Budapest, 1942. 16.
- PRIBULA, László: *Hatásköri és illetékességi szabályok az új polgári perrendtartásban*. Jogtudományi Közlöny, 2017/6. 261-269. old.
- RÉTI, László: *A megújult képviseleti szabályok*. Jogtudományi Közlöny, 2017/11. 473-482. old.
- ROSENBERG, Leo – SCHWAB, Karl: *Zivilprozessrecht*. 13. Aufl. München, 1981. Beck
- SHELLHAMMER, Kurt: *Zivilprozessreform und erste Instanz*. MDR, 55. Jahrg. 2001. 1081-1085.
- SZABÓ, Imre: *Szakértelem és felelősség*. Jogtudományi Közlöny, 2017/9. 373-385. old.
- UDVARY, Sándor: *A jövő polgári perrendtartása madártávlatból*. Pro Futuro, 2016/2. 119. old.
- WALLACHER, Lajos: *A viták keresztüzében: szükség van-e a bíróság anyagi pervezetésére?* Ügyvédvilág, 2015/9. IX. évf. 18-22. old.
- WALLACHER, Lajos: *Az osztott perszerkezet bevezetésének közvetett hatásai az új polgári perrendtartásban*. Jogtudományi Közlöny, 2017/12. 529-535. old.
- WASSERMANN, Rudolf: *Der soziale Zivilprozess. Zur Theorie und Praxis des Zivilprozesses im sozialen Rechtsstaat*. Darmstadt, 1978. Luchterhand
- WOPERA, Zsuzsa: *Az új polgári perrendtartás elvi alapjai*. Jogtudományi Közlöny, 2017/4. 153-161. old.